

**ПОЉOПPИBPEДHА CТPУЧHА
CЛУЖБA • Сремска Митровица •
Светог Димитрија 22**

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs

**Seme
rađa
profit**

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina IV • Broj 72 • 25. septembar 2015. • cena 40 dinara

**сремске
новине**

POLJOPRIVREDA

PAPRIKA

Septembar se bliži kraju što znači da polako počinje vreme u kojem gospodari paprika. Koliko je ovo povrće važno najbolje znaju Jarčani koji tvrde da proizvode najbolju robu.

Trenutna cena crvene roge iznosi 200 do 300 dinara za džak od šest do sedam kila, ali je kupcima uvek isplativije da kupe kartonsko pakovanje od 14 kilograma paprike, dok za kilogram šilje na jaračkim tezgama treba izdvojiti 35 dinara.

Strana 11.

U OVOM BROJU

**KOMASACIJA U RADENKOVIĆU
I ZASAVICI:**

**Prvo objašnjenja,
pa odlučivanje** Strana 3.

**NAKNADA ŠTETE RATARIMA
BOSUTA I SREMSKE RAČE:**

**Voda odnela
- grad vraća** Strana 7.

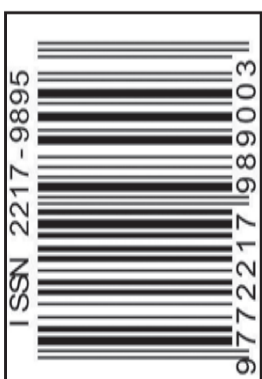
NIKINCI • U POSETI PORODICI ČIKARIĆ

Malinjaci u srcu Srema

Dragan i Mirjana Čikarić su dugo razmišljali da li da ratarstvo zamene nekom drugom proizvodnjom. Kako sada stvari stoje, izgleda da su bili u pravu. Nedavno su sveli račun i, kako rekoše, lepo zaradili.

Strana 5.

**SMS MALI OGLASI
063/8526-021**

ŠIDSKI VINOGRADAR MILOŠ RADEKA:

Strana 9.

**produktna berza ad
novi sad**

"Produktna berza" AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 14.9. do 18.9. 2015.

Rast cene soje

Rast cene pšenice

**Startovalo trgovanje
kukuruzom
roda 2015.**

JESENJA BERBA U SREMU

Letnje kiše odredile prinos

Početak berbe kukuruza u Sremu pokazao da su na prinose uticale vremenske prilike, ali i primena agrotehnike, kvalitet zemljišta i izbor hibrida

Jesenji radovi na sremskim poljima su u punom jeku. Najviše ljudi i mehanizacije angažovano je na skidanju roda merkantilnog kukuruza kojim je na sremskim poljima zasejano 119.506 hektara.

Generalni sekretar Sremske privredne komore **Vladimir Vlaović** kaže za "Sremsku poljoprivredu" da izveštaji sa terena sporo pristižu, ali se ipak može govoriti o šarolikim prinosima koji ove godine najviše zavise od toga koliko je letos bilo kiše na pojedinim parcelama.

O prosečnim prinosima je još rano govoriti, ali primera radi, može se istaći da je na početku berbe u rumskom ataru prinos kukuruza oko 4,5 tone po hektaru. Što se suncokreta tiče, skinut je rod sa svih 9.267 hektara, a pri kraju je i skidanje useva soje sa 30.017 hektara. Preostalo je da se skine rod sa

Različiti prinosi i unutar jednog atara

parcela koje su zasejane kasnijim sortama. Činjenica je da će rod biti znatno manji od željenog, a za ilustraciju je dovoljan podatak da je u rumskom ataru prosečan prinos soje 1,5 tona po hektaru. Zanimljivo je da smo dobili informacije i da je na parcelama u pećinačkoj opštini rod soje ove godine znatno bolji nego u šidskim atarima što se do sada nije

dešavalo. Tek kada se kompletiraju zvanični izveštaji, dobićemo podatke za detaljnije analize – kaže Vlaović.

Prema informacijama do kojih je došao naš list, na području šidske opštine prosečan prinos suncokreta bio je 2,94 tone po hektaru, a soja je rodila 1,83 tone po hektaru.

O velikim oscilacijama u prinosima, govori i stručni saradnik u Poljo-

privrednoj stručnoj službi Sremska Mitrovica dr **Vladimir Marić** koji ističe da su širom Srema приметne razlike u prinosima i unutar jednog atara što najbolje govori o tome da su na prinose kukuruza uticale, ne samo vremenske (ne)prilike, već i izbor hibrida, kvalitet zemljišta i primena pune agrotehnike.

Vremenske prilike tokom jula i avgusta meseca nisu pogodovale razvoju ratarskih useva, posebno kukuruza. Vioske temperature, praćene nedostatkom padavina, uticale su na lošu oplodnju kukuruza, na loše formiranje i nalivanje zrna i kao posledica svega toga, očekuje se da će i prinos kukuruza biti umanjen, kako u odnosu na prošlu godinu, tako i u odnosu na višegodišnje proseke – kaže dr Marić za naš list. Berba kukuruza u klip u kombajniranje u zrnu uveliko traje,

a prinosi su različiti i u mnogome zavise od primenjene tehnologije proizvodnje, na kakvom zemljištu se kukuruz uzgaja, a ove godine je mnogo značilo i lokalni raspored padavina. Imamo slučajeve da je u pojedinim delovima Srema bilo padavina tokom jula i avgusta meseca i to se odrazilo i na prinos. Očekujemo, globalno gledano da ove godine, prosečan rod kukuruza u Sremu bude za 20 do 30 odsto, u zavisnosti od lokaliteta.

Postoje razlike od opštine do opštine, čak i unutar jednog atara. Sve zavisi od toga kakav je bio letnji raspored padavina. U Vojki, Mandelosu, Divošu postoje razlike u prinosima čak i unutar jednog atara pa tamo prinosi zavise kako od tehnologije, tako i od zemljišta, ali i od hibrida koji su sejani.

Ž. N.

NOVI SAD • JESENJA BERBA U BAČKOJ

Ne žure s prodajom

- Lane su nam za kukuruz nudili po 10 i 12 dinara za kilogram, što je za proizvođače bila prava katastrofa. Ljudi nisu imali ni gorivo da plate, a onda su se hvalili kako je država najviše zaradila na izvozu pšenice i kukuruza. To je ono što najviše pogađa baš nas male proizvođače – pričaju bački ratari

Početak ovogodišnje berbe obeležilo je i to da mali proizvođači uglavnom beru kukuruz u klip u i smeštaju ga u čardake, bez želje da ga uskoro krune i prodaju. ...

Zbog suše prosečan prinos kukuruza u Bačkoj, ali i na većem delu vojvođanskih atara, kretaće se od 3 i po do 4 tone. To su zvanične procene. Na terenu ima slučajeva gde je obrano manje od tone po hektaru, ali nisu retki ni rekordi od čak 12 tona zrna po hektaru.

Ono što beleži početak ovogodišnje berbe naše najmasovnije žitarice je i to da mali proizvođači uglavnom beru kukuruz u klip u i smeštaju ga u čardake, bez želje da ga skoro krune i prodaju.

Prošle godine beričet, ove godine suša – ocena je mnogih kad je rod kukuruza u pitanju, no sve češće stručnjaci i paori nisu skloni da podrže takvu globalnu procenu.

I u Bačkoj, na relativno malom prostoru nekad i u istom ataru, usevi izgledaju potpuno drugačije. Iako svesni da je suša uzela danak, proizvođači u Kucuri, nakon prve berbe u klip u, kažu da su prinosi žutog zlata tek nešto manji nego lane.

Poljoprivrednik Julijan Vadaski procenjuje da je rod kukuruza dobar i da je on svoja dva čardaka, kao i lane, napunio kukuruzom.

- Obrao sam kukuruz u klip u jer mi to daje neku sigurnost, a istovremeno nikome ne plaćam lager ni tretiranje silosa. Pored toga, imam

Čardaka ne manjka

i loše iskustvo kada je plaćanje u pitanju. Seljacima se obećava berzanska cena, a na kraju ne bude tako. Zato ču sačekati i prodati kukuruz kad mi cena bude odgovarala – kaže Julijan.

Ni Vladimir Sabo Dajko zasad ne razmišlja o prodaji kukuruza.

- Lane su nam za kukuruz nudili po 10 i 12 dinara za kilogram, što je za proizvođače bila prava katastrofa. Ljudi nisu imali ni gorivo da plate, a onda su se hvalili kako je država najviše zaradila na izvozu pšenice i kukuruza. To je ono što

najviše pogađa baš nas male proizvođače – ističe Vladimir.

Siniša Jaglica čak je kupio polovni „Zmajev“ berač, kako bi pružao usluge seljacima koji nemaju sopstvenu mehanizaciju i zadovoljan je, jer većina proizvođača želi da smešta klipove u čardake, tako da za njega ima posla.

Kad će prodavati kukuruz ovi prosečni ili, kako oni kažu, mali proizvođači? Tek na proleće, pred setvu, kad im zatreba repromaterijal. Ako išta drugo, čardaka ne manjka...

D. Dumonjić (RTV)

Kragujevac
BERBA KUKURUZA U ŠUMADIJI

Suša prepolovila rod

Klipovi bez dobrog zrna

Na početku berbe kukuruza u centralnoj Srbiji poljoprivrednici očekuju da će prinos biti i više nego prepolovljen ove godine zbog velike suše koja je uticala i na formiranje zrna u klip u. Ni zasadi soje u Šumadiji nisu prošli bolje pa će poljoprivrednici jedva uspeti da vrata novac koji su uložili u samu proizvodnju.

Poljoprivrednici u Šumadiji počeli su sa berbom kukuruza iako su klipovi dosta manji nego prethodnih godina.

Prinos kukuruza je zbog velike suše i jakog sunca na većini njiva Centralne Srbije manji za 60 odsto u odnosu na prošlu godinu.

Milan Vučković, poljoprivrednik iz sela Rašković kod Knića, umanjen je prinos na svim ratarskim kulturama i ove godine jedva će moći da pokrije troškove proizvodnje.

- Uložili smo oko 500 evra po hektaru. Ovim rodnom i sa ovom cenom kukuruza koja je sada nekih 16-17 dinara, mi ne možemo ni setvu da pokrijemo. Kukuruz je upola manji nego prošle godine, skroz je osušen jer kod nas nije pala dobra kiša poslednja tri meseca. Kukuruz

je bio bez vode i sada se smanjio, izradio je zrno, ali nema prinosa. Da nije ostalo nešto od prošle godine, morao bih da smanjim i broj stoke ali pošto imam od prošle godine, neka tri - četiri ostavljena vagona kukuruza, uspeću da održim stočni fond – kaže Milan Vučković.

Najveći problem poljoprivrednika je taj što ove godine neće moći ni da zarade od ratarskih kultura s obzirom na troškove proizvodnje.

- Problem je uglavnom cena ali ne samo krajnjeg proizvoda, zrna kukuruza, koja varira i nije stabilna, menja se iz godine u godinu u zavisnosti od toga kako neko na tržištu odredi, već i cene reproto materijala, pogotovu nafte, su dosta visoke tako da su sama ulaganja u poljoprivredu visoka. Sa druge strane, kada se dese nepogode kao što su suše, poplave, grad sve to utiče da se smanje prinosi – kaže Nebojša Arsenijević, šef odelka za poljoprivredu u opštini Knić.

Poljoprivrednici tvrde da uvek ima problema u proizvodnji kada ratarske kulture zavise od klimatskih uslova, međutim u poslednjih par godina ne pamte veću sušu u Šumadiji.

RTV

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Mišan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 063/8526-021
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144 • RegistarSKI broj NV000659

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

Prvo objašnjenja, pa odlučivanje

Meštani Zasavice 2 imaju, izgleda, neprijatna iskustva iz prošlosti sa zemljištem pa su odbili komasaciju makar ona bila na kompletno finansirana sredstvima grada. Suprotan stav zauzeli su u Radenkoviću pa će u njihovom ataru biti komasacije i ukрупnjavanja pojedinačnog oraničnog poseda

Nadležni u Gradu Sremska Mitrovica pokrenuli su aktivnosti da ove godine započnu komasaciju u dve katastarske opštine na teritoriji koja pripada Mačvi, a gde taj posao do sada nije bio urađen ili gde je trebalo da se stanje na terenu promeni, te tako eliminišu male parcele, a sve doprinese ukрупnjavanju poseda i boljem iskorišćavanju poljoprivrednog zemljišta. Radi se o katastarskim opštinama Radenković i Zasavica za koje je programe donela Skupština grada Sremska Mitrovica, a nakon toga i odluke o sprovođenju komasacije i rešenja o imenovanju komisija. Ali, kako stvari sada stoje izvestan je početak izvođenja komasacije u katastarskoj opštini Radenković. U katastarskoj opštini Zasavica toga za sada neće biti, jer meštani su bili protiv ovog postupka zbog nedovoljne upućenosti šta to donosi ili još bolje zbog dezinformacija.

Zlatan Milovančević

omogućiće se projektovanje nove mreže poljskih puteva u skladu sa tehničkim rešenjima puteva prvog i drugog reda, kanala i poljozaštitnih pojasa i rekultivacije površina starih poljskih puteva. Razlozi ove komasacije su i izgradnja poljozaštitnih šumskih pojaseva, ispravljanja i proširenja granica građevinskog reona, realizacija projekta sistema za navodnjavanje i odvodnjavanje kao i rešavanje imovinskih pravnih odnosa i izrada novog državnog premera i katastra nepokretnosti, piše u odluci.

Radenković prihvatio

Odmah nakon donošenja ove odluke u Radenkoviću je bio zbor meštana na kome su im predloženi podaci o komasacijim ciljevi i metodama i njih su meštani prihvatili većinom glasova. Predsednik Saveta MZ **Vlada Turudić** iz Radenkovića kaže da je i pre ovog zbora građana ispitivano raspoloženje Radenkovčana o komasaciji, a na samom zboru izvršena je prezentacija važnog posla tako da su ljudi imali priliku da od stručnjaka i čelnika grada čuju odgo-

Komasirane parcele pravilnog oblika

Snimanje njiva

vore na pitnja koja su im bila najinteresantnija.

- Pitali su meštani ono što ih tišti - o kvalitetu zemlje, izrazili želju da ne bude seobe u potesima, da ako na površini ima više vlašnika da se njihove želje ispoštuju i slično. Formirana je komisija za selo, koja je promenljiva, i sada se čekaju pare iz pokrajinskog i republičkog fonda za početak posla - priča Vlada Turudić.

Šef mesne kancelarije u ovom selu **Radojica Turudić**, dodaje da je sve proteklo na zboru kako je i trebalo, da je svako od prisutnih ljudi imali priliku da pitaju i da on lično smatra da je komasacija dobra stvar za sve one kojima su parcele sitne jer je poznato da se na većim parcelama dobijaju bolji rezultati.

U Zasavici traže dodatna objašnjenja

Nasuprot Radenkovčanima, u Zasavici 2 iste aktivnosti je organizovao **Zlatan Milovančević** predsednik saveta mesne zajednice, ali bez uspeha. Organizovao je čak dva puta zbor meštana na istu temu, ali je prevagnulo odbijanje komasacije.

- Ne znam šta se desilo, ljudi su naučili razne informacije, bolje reći dezinformacije koje je neko širio. To je dovelo da se oni uzbune i da se ne dočekaju prezentacije postupka koji je planiran, već da se na sastanku govori o komasaciji. Ideja o komasaciji je u redu - kaže Milovančević.

Sela Zasavica 1 i Zasavica 2 su jedna katastarska opština a o komasaciji je, po ideji, nadležna komisija

je najavljeno, doći ove nedelje i objasniti meštanima šta je cilj, prednost i dobitak.

Kao prve komšije

Komisija za sprovođenje komasacije će doći u Zasavici 2 ponovo da objasne neke stvari pa se možda donese i drugačija odluka. No, o tome će biti jasnije tek nakon najavljenog skupa.

Biće to prilika da o komasaciji čuju više i meštani Zasavice 1 a **Milan Ivanković**, predsednik Saveza mesne zajednice smatra da je i ranije trebala da bude organizovana prezentacija projekta da bi se vlasnici zemlje upoznali sa onim šta ona donosi, ali se prezentacija u ovom selu nije ni dogodila.

- Kako da organizujem referendum o komasaciji kad ne znam detalje o čemu se radi, kad nije bila prezentacija? Dolazili su ljudi kod mene, jer su dobijali dezinformacije od nekoga kao da će se uzimati 10 odsto od njiva i slične stvari. Sad kada se od svega zastalo, ja čekam novu prezentaciju i konkretne odgovore stručnih ljudi koji interesuju i ostale meštane - poručuje Milan Ivanković.

Hoće li se promeniti stav o komasaciji u katastarskoj opštini Zasavica, kojoj pripadaju sela Zasavica 1 i Zasavica 2, ostaje da se vidi nakon zakazivanja novog zbora.

S. Đaković

Zasavica

Procedura ispoštovana

Dosadašnja procedura oko pripreme za sprovođenje komasacije su ispoštovana, kaže **Jelena Popović**, sekretar SG predsednik Komisije za komasaciju u katastarskoj opštini Radenković.

Na sednici Skupštine grada povodom postupaka komasacije

u dve katastarske opštine donele su dva programa, dve odluke o sprovođenju i rešenja za dve komisije od po 16 članova sa zamenicima i sekretarom. Potrebno je da se donesu načela komasacije po svemu sudeći na nekoj od narednih sednica gradske skupštine.

Radenković

INĐIJA • SA KOVAČEVIĆIMA, O BERBI I VINOGRADARSTVU

Godina „izvlači“ lanjsku štetu

- Ako želite kvalitetnija vina, odnosno ako želite da sprečite fermentaciju, čitav proces mora da se odvija sporije i laganije. Kod vina nema žurbe, važno je strpljenje, a očekujemo da ćemo prva mlada vina probati početkom decembra - kaže Radoslav Kovačević

Kasno leto i rana jesen rezervisana je po dobroj staroj tradiciji za berbu grožđa u vinogradima širom Srema. Izuzetno toplo leto sa dugim sunčanim intervalima i bez padavina pogodovalo je vinogradima, pa tako mnogi vinari obavljaju poslednje radove. U vinariji „Ravnica“ kod **Radoslava i Aleksandra Kovačevića** iz Indije, ovaj obimni posao je završen. Sada sledi briga o vinu i pripreme za predstojeće sajmove gde će vinari i ove godine čuti dobre i korisne savete.

- Dobar deo vinara i vinogradara je završio berbu, kod nekih je grožđe već prerađeno i nalazi se u podrumima gde čeka da postane vino. Kada govorimo o aktuelnoj 2015. godini u odnosu na prethodnu godinu koja je bila katastrofalna, ova je sjajna - počinje priču Radoslav i kaže da očekuju da će ova godina da izvuče prošlogodišnju štetu:

- Veoma je važno bilo preduzimati sve neophodne agro-tehničke mere i zaštititi vinograde i upravu zbog toga imamo razloga da se nadamo dobrom vinu.

Radoslav i Aleksandar Kovačević, čija prošlogodišnja vina nose naziv po poznatim starogradskim pesmama, ove godine su obrađivali oko četriri hektara vinograda, uglavnom bele sorte. Reč je o sortama šardone, sovignon blank i beli burgundac.

- Pokušaćemo i ove godine da napravimo dobra bela vina kao što smo to radili i do sada - navodi Radoslav i ističe da je svaka godina specifična sa posebnim zahtevima na koje treba odgovoriti.

Kako ovaj vinar ističe, do prvih vina treba da prođe bar još mesec i po dana, a onda će znati sa čim raspolažu.

- Ako želite kvalitetnija vina, odnosno ako želite da sprečite fermentaciju, čitav proces mora da se odvija sporije i laganije. Kod vina nema žur-

Radoslav Kovačević, vinar

be, važno je strpljenje, a očekujemo da ćemo prva mlada vina probati početkom decembra - kaže on.

Pomenuta vina još nisu dobila imena, njih Radoslav još uvek ne želi da otkriva, ali je sigurno da će biti pevljiva kao i prethodna koja nose naziv „U ranu zoru“, „Tiho noć“, „Ima dana“ i „Šešir moj“.

- Sigurno da ćemo prvo vino predstaviti na sajmu vina u Somboru gde očekujemo prve ocene i naravno sugestije. Ima još vremena, a sigurno je da će biti još toga da se popravi i uredi. Kada je reč o imenima, neću još uvek otkrivati imena, budući da se radi o novoj seriji. Želimo da ostavimo taj brend koji smo započeli, da se naša vina prepoznaju po naslovima pesama. Sebi ne želimo da olakšamo jer kada odemo u kafanu na tamburašku muziku, dok odsviraju sve naše etikete-ode zarada - kaže Radoslav, pomalo kroz šalu.

Važno je učešće na sajmovima i manifestacijama

Kada govori o prošlogodišnjem vinu, ističe da nije bilo onako kako bi trebalo da bude baš zbog izuzetno kišne godine.

- U principu i jesmo i nismo zadovoljni, delimo sudbinu svih vinara, što znači da je malo ko imao zaista vrhunska vina. Na neke stvari se jednostavno ne može uticati. Od onog materijala koji smo imali, uspeali smo da izvučemo maksimum, navodi ovaj vinar iz Indije i podseća da su neke kolege na etiketama naglašavale da je reč o kišnom vinu i na taj način poslali poruku da ljudi ne očekuju onaj kvalitet kakav treba da bude.

Kako pred kraj razgovora kaže Radoslav Kovačević, ove godine su obišli dva sajma vina na kojima su izlagali. Reč je o sajmu vina u Somboru i u Vršcu.

- Kada je reč o Somboru, to je prvi sajam koji je veoma posećen i popularan. Jako je lepo što se vina ne ocenjuju i samim tim nema tenzije, a uvek možete čuti stručno mišljenje i dobiti sugestiju. To nama mnogo olakšava kasniji posao jer na taj sajam nosimo mlada vina. Što se tiče drugog sajma, Vršac je jedna jaka, priznata i poznata vinarska regija u našoj zemlji, gde dobijamo ocene i nagrade za vina, a samim tim i potvrde da smo na dobrom putu. Pored ova dva velika sajma, uzimamo učešće na još nekim manifestacijama u mestima na Fruškoj gori, u kojima postoji jak žiri i gde svaki put dobijemo neku dobru ocenu - kaže Kovačević.

M. Balabanović

I nova vina će krstiti po starogradskim pesmama

GAZDINSTVA

NIKINCI • U POSETI PORODICI ČIKARIĆ

Malinjaci u srcu Srema

Dragan i Mirjana Čikarić su dugo razmišljali da li da ratarstvo zamene nekom drugom proizvodnjom. Kako sada stvari stoje, izgleda da su bili u pravu. Nedavno su sveli račun i, kako rekoše, lepo zaradili

Da kukuruz i ostale ratarske kulture nisu jedini izvor potvrđuju je i porodica **Čikarić** iz Nikinca. Oni imaju, što je pomalo čudno za nase područje: zasad maline koji se nalazi na putu Nikinci-Platičevo.

Ova porodica se dugo godina bavila čistim ratarstvom. Kako su se menjale generacije tako se menjala i struktura proizvodnje. Mlađi Čikarići su rešili da povećaju prihod od poljoprivrede i računicu su našli u

proizvodnji maline. Za sada je to manji malinjak površine blizu 50 ari, a prema rečima **Dragana Čikarića** ove godine dobro je rodio.

- Bilo je dobro, jer smo na toj površini imali rod od tonu i po, što je imajući u vidu vremenske uslove veoma dobro. Na rod su svakako uticale i prošlogodišnje polave, pa je ove godine rodilo nešto manje od očekivanog. Plaćamo sada danak lanjskim poplavama - kaže Čikarić.

Da bi se ostvario dobar prinos potrebna su velika finansijska ulaganja i dosta rada. Sve mora biti urađeno na vreme, a najviše posla ima u berbi kada je potrebno obezbediti radnu snagu. Celokupan posao, od februara pa do početka jula obavlja kompletna porodica, jedino se u berbi angažuju berači.

- Berbu ne možemo sami da uradimo. Svakodnevno imamo po destak berača i na sreću ovde u selu ima ljudi koji nemaju posao pa ih angažujemo tokom sezone", priča **Mirjana**, Draganova supruga koja je zadužena za berbu, ali i prodaju maline. Kaže da je i ove godine malinu prodala po dobroj ceni od 200 dinara za kilogram.

- Nismo imali problema sa plamanom maline. Nosili smo na otkupno mesto u jedno selo kod Šapca, otkup je siguran kao i cena i isplata. Nadam se da će tako biti i sledećih godina, jer planiramo da povećamo zasade maline i bilo bi veoma dobro da nam tržište bude sigurno - dodaje Mirjana.

Čikarići su dugo razmišljali da li da ratarstvo zamene nekom drugom proizvodnjom. Kako sada stvari stoje, izgleda da su bili u pravu.

Čikarići osvojili sve tajne proizvodnje maline

Nedavno su sveli račun i, kako rekoše, lepo zaradili.

- Više se zaradi nego od ratarstva. Bolja je i od kukuruza, koji doduše može da se čuva i prodava kada je cena najpovoljnija ili kada vam treba novac. Ipak od maline novac stigne ranije, može se nešto i sačuvati. Iskren da budem, zaradom od maline finansiram i ratarsku proizvodnju - tvrdi Dragan Čikarić.

Ova porodica je ušla u sve tajne proizvodnje maline, pa zbog toga imaju i želju da površine pod malinjacima i povećaju. Kažu, malo je čudno da u srcu Srema niču malinjaci, ali kada je zarada u pitanju pravila nema. Iako znaju da svake godine ima problema sa otkupnom cenom, ovi proizvođači se ne plaše. Kažu, mora se rizikovati i nadaju se boljim danima za ukupnu poljoprivredu.

Z. Markovinić

Potrebna su velika ulaganja i dosta rada

Meda na kašičicu

Nedavno je Ministarstvo poljoprivrede započelo sa subvencijama za pčelare, a iznos je 500 dinara po košnici. Taj novac, potvrđuje Čolak, dobro dođe za kupovinu pojedinih lekova, jesenju i zimsku prihranu. Pravo na subvenciju imaju samo pčelari sa registrovanim gazdinstvom tako da iz Udruženja apeluju na one koji se nisu registrovali, da to učine

Piše: **Branislav Gulan**

Sezona za pčelare, u 2014. godini, bila je najlošija u proteklih nekoliko godina. Prosečno je po košnici bilo 10 do 15 kilograma meda, što je veoma malo ako se zna da je višegodišnji prosek oko 40 kilograma.

- Februar i mart u 2014. godini, kada počinje sezona bili su topli, pčele su rano krenule i nadali smo se da bi ovo mogla biti dobra sezona - kaže **Saša Čolak**, predsednik Udruženja pčelara u Kikindi. Ipak, od maja kada su počele kiše izgubili smo značajnu bagremovu pašu, pa smo započeli nepopularnu meru prihranjivanja pčela, dok ne dođe suncokretova paša. Kada je sunockret počeo da medu, verovali ili ne, ne znam da li je sve ukupno, na 200 košnica, koliko ih imam, bilo 20 kilograma izvrcanog meda. Čolak napominje da su ovako mali prinosi elementarna nepogoda za pčelare, te da su i u nadležnom Ministarstvu ukazali na katastrofalnu sezonu. Registrovani pčelari su od države dobili subvencije što nas je, koliko-toliko, spasilo, dodaje Čolak. Većina nas koji se bavimo pčelarstvom proizvod sa kojim izlazimo na tržište. To treba menjati, jer je velik broj drugih proizvoda vezan za

Šta Evropa finansira

Iz sredstava EU finansiraće se kalupi za teglu, izrada 100.000 tegli, etiketa i plasman 100 tona meda na tržište. Projekat finansira i dobar deo analiza meda, obuku pčelara u navedenih pet opština o dobroj pčelarskoj praksi, obuku o organskoj proizvodnji meda, izradu promotivnog materijala, letaka.

pčele poput polenovog praha koji je 800 dinara po kilogramu u veleprodaji, a preko 1.000 u maloprodaji, tu je propolis i drugo, tako da se ovakva godina neće ponoviti.

Nedavno je ministarstvo poljoprivrede započelo sa subvencijama za pčelare, a iznos je 500 dinara po košnici. Taj novac, potvrđuje Čolak, dobro dođe za kupovinu pojedinih lekova, jesenju i zimsku prihranu. Pravo na subvenciju imaju samo pčelari sa registrovanim gazdinstvom tako da iz Udruženja apeluju na one koji se nisu registrovali, da to učine.

Pčelarstvo nije lako, teško je započeti i u prvih deset godina, nema neke računice, dodaje Saša Čolak koji se nepunih 30 godina bavi pčelarstvom: Da biste bili profesionalni pčelar treba vam najmanje 120 košnica i za njih se dobije jedna prosečna plata u Re-

U Kikindi još pamte veliki pomor pčela

publici Srbiji, procene su Saveza pčelarstva. Košnica košta četrdesetak evra, a osamdesetak evra je društvo izmijeno u aprilu. Dok se košnica kompletno pripremi to košta ukupno 140 - 150 evra. Tu su i druga ulaganja koja su manje-više konstantna. Sto se više ulaže, više se i vraća, a neophodno je pratiti i trendove.

Status pčelarstva u Srbiji?

Proizvodnja i prodaja meda i pčelinjih proizvoda u EU ima trend porasta. Kako proizvodnja ovih pro-

izvoda ne zadovoljava potrebe evropskog tržišta, EU je i najveći uvoznik meda i pčelinjih proizvoda, najviše iz Kine i Argentine.

U cilju povećanja proizvodnje meda i pčelinjih proizvoda, u EU se podstiče ova proizvodnja tako što se sufinansira sa 50 odsto investicija u pčelarstvo. Svaka država članica mora doneti, u okviru Nacionalnog programa razvoja poljoprivrede, detaljne mere koje će doprineti razvoju pčelarstva, kao i mere kontrole sprovođenja ovog programa.

S obzirom da proizvodnja meda i pčelinjih proizvoda u EU zadovoljava samo 52 odsto svojih potreba, smatra se da će se ulaskom Srbije u EU otvoriti mogućnosti za unapređenje pčelarstva u Srbiji, sredstvima koja su u EU namenjena za razvoj pčelarstva. Primeri radi, u Srbiji je na kraju 2013. godine bilo proizvedeno oko 9.000 tona meda, od toga je izvezeno oko 4.000 tona, a ukupan prihod je bio blizu 14 miliona dolara (Podaci SPOS-a, 2013).

Muke pčelara

Na više lokacija u ataru kikindske opštine, početkom jula 2015. godine, došlo je do pomora pčela, a brojni pčelari, koji su danas razgovarali sa predsednikom opštine **Pavlo Marković** procenjuju da je stradalo više od 1.600 košnica i da šteta iznosi oko 500.000 evra.

Ukazujući da je pomor počeo, "pčelari su konstatovali da je otrovano više od 1.600 košnica i izrazili bojazan da to neće biti konačan bilans katastrofe". Pčelari smatraju da je do pomora pčelinjih društava "došlo nakon tretiranja suncokreta određenim hemijskim preparatima", objavljeno je na sajtu opštine Kikinda. Predsednik Udruženja pčelara "Kikinda" **Saša Čolak** kaže da i dalje stradaju mlade pčele i da "nadležne službe, uključujući tuzilastvo i policiju, intenzivno rade na ovom slučaju".

Markov je poručio pčelarima da lokalna samouprava ima puno razumevanje za situaciju koja ih je snašla, te da očekuju da će im biti nadoknadjena šteta. On je kazao da je već došlo do pomeranja cena meda nagore jer se trenutno stanje više ni ne može nazvati nesta-

Predavanja za početnike

Udruženje pčelara Kikinde započelo je sa serijom predavanja namenjenih pčelarima početnicima. Cilj je da se mladi ljudi upute u pčelarstvo i da se upoznaju sa problemima i ljudima koji mogu da im pomognu. Na Graskom trgu, krajem oktobra 2014. godine, održana je i prva manifestacija pod nazivom „Kikindski pčelari Kikindanima“ na kojoj su se pčelari predstavili sugrađanima. Plan je da se naredne godine napravi veća izložba na kojoj će biti i gostiju sa raznih strana. Kikindski pčelari okupljeni su u udruženju bezmalo čitav vek.

šicom, već u pojedinim krajevima i kod pojedinih pčelara i potpunim nedostatkom meda sa zaliha, kojih više nema, a novi med pčele zbog klimatskih neprilika, nisu mogle da sakupe ni za sebe, a kamoli za pčelara.

Pčele sa Zlatara proizvode med za Italijane

Put Italije uskoro će preko sedam tona zlatarskog meda, a među najvećim izvoznicima je **Dragan Divac**, pčelar iz Bistrice. Izvozna cena od 4,5 evra za kilogram garantuje solidnu zaradu, pa je u ovom delu Srbije sve više pčelara koji med proizvode po strogim uslovima koje diktira probirljivo evropsko tržište. Italijani med na Zlataru otkupljuju poslednje četiri godine.

- Ovo je trenutno najisplativiji posao u poljoprivredi u jugozapadnoj Srbiji. Najskuplje plaćaju bagremov med - kaže Divac.

Na osnovu dosadašnjih pokazatelja, pčelari očekuju da će ova godina biti jedna od medonosnijih. Lane smo zbog dugog kišnog perioda imali velike gubitke, i to je bila najlošija pčelarska godina od 1982, od kada se bavim pčelarstvom, kaže Divac.

(Kraj)

Živimo od bagremovog meda

- Cena meda, na kraju 2014. godine bila je od 600 do 1.500 dinara za kilogram

- U 2013. godini postignut je istorijski rekord izvoza meda u visini od 3.371 tona

- U Srbiji se najviše proizvodi bagremov med 3.044 tona, a potom suncokretov 2.088 tona.

Iz Bistrice prodaju med Italijanima

Broj košnica i proizvodnja meda u Republici Srbiji

Godina	Košnice u 000 komada	Indeks	Proizvodnja meda u tonama	Indeks
2000	166	100	2.663	100
2008	298	179	2.561	96
2009	302	182	4.577	172
2010	320	193	4.479	168
2011	306	184	4.263	161
2012	653	213	6.800	255

Izvor podataka: RZS

SREMSKA MITROVICA • NAKON SKUPŠTINSKE ODLUKE POLJOPRIVREDNICIMA BOSUTA I SREMSKE RAČE URUČENA REŠENJA O NADOKNADI ŠTETE

Voda odnela - grad vraća

U Sremskoj Rači i Bosutu 60-ak poljoprivrednika, čiji su usevi lane uništeni zbog gradnje nasipa radi odbrane od poplava, dobilo rešenja o proceni štete - Sume odštete kreću se i do 600.000 dinara, a procenjene su na osnovu realnih kriterijuma - kažu sagovornici "Sremske poljoprivrede"

Sedmočlana porodica Mileta Mitrovića iz Bosuta, živi od poljoprivredne proizvodnje koju obavlja na sedam i po hektara zemlje, a prošle godine čak 3,6 hektara su im bila poplavljena pa je rod ostao pod vodom. Radilo se o soji, kukuruzu i šljivama jer je Mitrovićima zbog gradnje nasipa radi odbrane od poplave poplavljen i voćnjak. Ukupna šteta im je procenjena na 550.000 dinara, a rešenje je vlasniku imanja uručeno ovih dana u njegovom selu.

Zadovoljan sam procenjenom štetom, visinom iznosa i smatram da je grad pošteno odradio svoj posao, samo smo na to dugo čekali. Znam i zašto je tako, jer sam zajedno sa mojim meštanimom Branislavom Miražićem i gradonačelnikom Sremske Mitrovice Branislavom Nedimovićem bio na sastancima, zivkao telefonom Novi Sad da dobijemo odštetu. Koliko sam puta zvao "Vode Vojvodine" da nam isplate štetu i sam ne znam, a potrošio sam sigurno više od 10.000 dinara samo na telefoniranje. Već su mi i glas prepoznavale tamošnje sekretarice - priča Mile Mitrović nakon što mu je uručeno rešenja o šteti.

Zadovoljan je, a zadovoljni su, čini se, i drugi oštećeni proizvođači ovog sela zato što su dobili rešenja

Vladimir Nastović, načelnik

o visini štete, a i što im je komisija lokalne samouprave došla „na noge“, da ne moraju da putuju u grad zbog ove papirologije. Kod procene su, pričaju Bosučani, bili korektni jer su računali po prosečnoj ceni otкупа roda i prosečnom prinosu koji je ostvaren u mitrovačkoj opštini.

Naime, predstavnici Gradske uprave za poljoprivredu Grada Sremska Mitrovica zajedno sa predstavnicima Komisije za procenu ove štete uručili su proteklih dana poljo-

privrednim proizvođačima u Sremskoj Rači i Bosutu 60-ak rešenja o šteti na poljoprivrednim parcelama i usevima nastalih zbog odbrane od poplava. Rešenja je dobilo dvadesetak domaćina u Sremskoj Rači, a sutradan i za 40 - ak poljoprivrednika u Bosutu. Učinjeno je ro svega nekoliko dana nakon što je Skupština grada Sremska Mitrovica donela odluku da iz budžeta izdvoji 5,6 miliona dinara za ove namene, jer te pare nisu imali nadležni pokrajinski sekretarijati i JP "Voda Vojvodine". Tako se praktično i veoma brzo ostvaruje realizacija gradskog programa o nadoknadi štete donetog na sednici Skupštine grada Sremska Mitrovica 11. septembra. Prema ovom dokumentu Grad Sremska Mitrovica se obavezao da će, u nedostatku novca kod nadležnih u Pokrajini, isplatiti iz budžeta štetu poljoprivrednicima dva sela, a ona premašuje 5,5 miliona dinara.

Načelnik Gradske uprave za poljoprivredu Vladimir Nastović je nakon uručivanja rešenja izjavio da je sve proteklo u najboljem redu i da poljoprivrednici imaju rok žalbe, a nakon toga će uslediti uplata novca.

To su rešenja koja se odnose na naknadu štete poljoprivrednim proizvođačima oštećenim usled gradnje nasipa. Sa realizacijom odštete smo počeli čim smo od resornog pokrajinskog sekretarijata i „Voda Vojvodina“, koji su bili nosioci odbrane prošle godine, dobili pisanu potvrdu da nisu u mogućnosti da isplate poljoprivredne proizvođače. Zatražili smo i dobili saglasnost na naš program od Kancelarije za obnovu u Beogradu i ovo što smo sada radili je rezultat te aktivnosti - rekao je načelnik Nastović.

Nadležni podsećaju da rešenja o naknadi štete dobijaju svi poljoprivredni proizvođači koji su bili oštećeni izgradnjom nasipa i koji su štete prijavili u predviđenom roku. Pojedinačne sume odštete se kreću od 10.000 do 600.000 dinara. Isplata novca sleduje nakon roka žalbe.

Uručivanje rešenja u Bosutu

Jedan od onih koji su dobili visoku odštetu za prošlogodišnju štetu na usevima je i porodica Branislava Miražića iz Bosuta. Njima je voda oštetila useve soje i kukuruza na oko pet hektara.

Imamo četiri parcele u razmacima na lokaciji gde je građen zemljani nasip. Oko 1,7 hektara useva nam je stoprocentno uništeno, a ostalo u visokom procentu. To nam je procenjeno na odštetnu sumu od 616.000 dinara. Zadovoljni smo, jer

će nam pare dobro doći za jesenju setvu - kaže Cvija Miražić, Branislavova majka, izražavajući zahvalnost Sremskoj Mitrovici, njenom gradonačelniku i svima koji su pomogli da šteta bude nadoknadjena.

Ni ove godine od poljoprivrede nisu imali mnogo, jer oranica uništena od previše vode ni nakon godine dana nije se oporavila. Zato je novac od odštete Miražićima dragocen za zasnivanje nove proizvodnje.

S.Đaković

Sremska Rača

Bosut

BEOGRAD • AKO NE ZAPOSLE 103 SLUŽBENIKA

Agrar gubi 35 miliona evra?

Ako za 10 do 20 dana Uprava za agrarna plaćanja ne zaposli 103 službenika, Srbija iduće godine iz fondova Evropske unije neće moći da preuzme 35 miliona evra bespovratnih sredstava namenjenih ruralnom razvoju, izjavio je državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede i član najužeg pregovaračkog tima Vlade Danilo Golubović.

Poljoprivreda zajedno sa zaštitom životne sredine pokriva 75 odsto zakonodavstva EU. To znači da smo mi na neki način u pogledu zakonodavstva "Vlada Srbije u malom", rekao je Golubović u intervjuu za "Danas".

On je dodao da je Srbija prošle godine završila bilateralne i eksplanatorne skrininge za poglavlja 11, 12 i 13, odnosno ona koja se tiču poljoprivrede i ruralnog razvoja, ve-

Danilo Golubović

terinarskih i fitosanitarnih pitanja, bezbednosti hrane i ribarstva.

Objašnjavajući dokle se stiglo u pregovorima sa EU u oblasti poljo-

privrede, Golubović napominje da smo nakon skrininga, koji podrazumeva upoređivanje našeg zakonodavstva sa onim u EU, dobili skrining izveštaj za poglavlje 11, kao i dva dodatna merila koja moraju da se ispune.

Jedno je pravljenje akcionog plana, druga se odnosi na podnošenje zahteva za sprovođenje budžeta u okviru IPARD 2, odnosno procesa akreditacije za Upravu za agrarna plaćanja. Za poglavlje 12 očekujemo da skrining izveštaj stigne do kraja septembra, dok je izveštaj za poglavlje 13 - ribarstvo bio relativno lak, pošto Srbija nema more. Za to poglavlje nema dodatnih merila i ono će verovatno biti prvo otvoreno - kaže Golubović.

Na konstataciju da se ispostavlja da je najveći problem Uprava za agrarna plaćanja, on je rekao da

je Srbija dobila pismene pohvale iz Evrope za deo posla koje je Ministarstvo uradilo tokom ovih pregovora.

Početna faza je odrađena dobro, imali smo problema koje smo nasledili, a to je Uprava za agrarna plaćanja. Uspeli smo da tu Upravu prebacimo iz Šapca u Beograd. Međutim, ona bi pred ulazak u EU trebalo da ima više od 800 zaposlenih i da bude ozbiljna finansijska institucija. Sad ih je 67 i ako želimo da krenemo sa aplikacijama za sredstva u okviru IPARD 2, početkom 2016, moramo u najkraćem, ali zaista najkraćem roku da dodatno zaposlimo 103 službenika kako bismo mogli da realizujemo dalji proces akreditacije - istakao je Golubović.

On je dodao da Vlada obećava poslednja četiri meseca da će to biti rešeno i da on veruje da će se ovaj

potencijalno vrlo ozbiljan problem privesti kraju na pravi način.

U suprotnom, ako za 10 do 20 dana ne dobijemo te ljude, bićemo u ozbiljnom problemu. EU je po ovom pitanju vrlo striktna, upozorava Golubović.

Na pitanje šta to znači i koliko to može da nas košta, on je podsetio da je u periodu od 2014. do 2020. predviđeno je da se iz IPARD izdvoji 175 miliona evra bespovratnih sredstava za Srbiju.

Sledeće godine bismo dobili 35 miliona evra. Znači, mi bismo propustili tih oko 35 miliona evra. Ubedeni smo, ipak, da će Vlada prepoznati bitnost ovoga jer ovim parama mi možemo da nadomestimo manjak u agrarnom budžetu, kao i da povećamo konkurentnost srpske poljoprivrede - napomenuo je Golubović.

S. P.

INDIJA • U SUSRET 11. MANIFESTACIJI „DANI MEDA“

Praznik u „medenoj ulici“

U čuvenoj „medenoj ulici“ tokom dva dana trajanja izlagači će predstaviti med i pčelinje proizvode kao i opremu za pčelarstvo. Svi posetioци će i ove godine imati priliku da probaju pčelinje proizvode, medenjake, kolače od meda i moći će sve proizvode da kupe po promotivnim cenama

Jedanaesta tradicionalna izložba meda i pčelinjih proizvoda „Dani meda“ biće i ove godine održana u pešačkoj zoni u Indiji u danima vikenda 25. i 26. septembra. U čuvenoj „medenoj ulici“ tokom dva dana trajanja izlagači će predstaviti med i pčelinje proizvode kao i opremu za pčelarstvo. Svi posetioци će i ove godine imati priliku da probaju pčelinje proizvode, medenjake, kolače od meda i moći će sve proizvode da kupe po promotivnim cenama. Manifestacija koja okuplja veliki broj pčelara sa teritoriji indijske opštine je prodajno-izložbenog karaktera i održava se svake godine tradicionalno poslednje nedelje septembra. Organizator manifestacije je Udruženje pčelara „Roj“ iz Indije, a pokrovitelj manifestacije Turistička organizacija opštine Indija i opština Indija.

Prema rečima **Dejana Ćukalovića**, predsednika Udruženja pčelara „Roj“ prvog dana izložbe 25. septembra će oko 500 mališana iz Predškolske ustanove „Boško Buha“ u periodu od 9 do 13 časova prodefilovati medenom ulicom kako bi se upoznali sa pčelinjim proizvodima:

- Sve je već dogovoreno, jer smo nakon toliko godina uhodani u samoj organizaciji. Ne menjamo hronologiju, a već od 9 časova naši mališani će da prošetaju medenom ulicom sa njihovim vaspitačicama gde će da se upoznaju sa pčelinjim proizvodima i na dar dobiti mala pakovanja meda.

I ove godine na šetalištu u ulici Vojvode Stepe predstaviće se oko dvadesetak izlagača sa teritorije indijske opštine. Pored pčelara, svoje standove

Dejan Ćukalović, organizator

će imati i pojedina udruženja žena kao i slikari. Kada je reč o samom medu i ovogodišnjim prinosima ovaj pčelar sa zadovoljstvom ističe da je ova godina znatno bolja od prethodne a samim tim su i količine meda veće.

- Bagrem je ove godine dobro medio, sve ostalo je u proseku - kaže Ćukalović i ističe da su se nadali da će suncokretov med biti izdašniji. Što se tiče plasmana meda i pčelinjih proizvoda, potražnja je do nedavno bila ogromna, međutim sada su kapaciteti otkupljivača malo zatrpani i došlo je do zatišja, tvrdi on i dodaje:

- Najbolji otkup meda se očekuje od novembra do februara, a kada je reč o pijačnoj prodaji najviše se pro-

Mališani će prošetati medenom ulicom

da tokom marta i aprila meseca. To je uobičajena situacija jer u tom periodu nemamo tako veliku ponudu voća na pijacama.

On navodi da je ove godine u odnosu na prethodne i medljika medila, što znači da će biti dovoljnih količina crnog šumskog meda. Kada govori o cenama, one su daleko niže u odnosu na cene

meda i pčelinjih proizvoda na raznim sajmovima u velikim gradovima.

- Kod nas će cena biti od 600 dinara za livadski i suncokretov med pa do 800 ili 900 dinara za bagremov. Nećemo sigurno preći cenu od 1.000 dinara i to je neki limit koji smo među nama dogovorili. Tezge će kao i prethodnih par godina biti sve jednake, ukršene i

pune raznih proizvoda. Indija je inače poznata po ovoj manifestaciji koja ima tradiciju dužu od decenije i siguran sam da će svi posetioци biti zadovoljni kako ponudom tako i kvalitetom proizvoda u našoj čuvenoj „medenoj ulici“ - kaže na kraju organizator i predsednik Udruženja pčelara „Roj“.

M. Balabanović

IZ LOKALNIH SAMOUPRAVA

STARA PAZOVA • OPŠTINA I GIZ ORGANIZOVALI PREDAVANJE NA TEMU BIOGASNIH POSTROJENJA

O sistemima grejanja na bioenergiju

- U saradnji sa opštinom Stara Pazova želimo da predstavimo i razgovaramo o jednom novom konceptu, a tiče se malih postrojenja koja rade na biogas, odnosno koriste čisto stajsko đubrivo u tečnom ili čvrstom stanju koje se doprema s farmi i onda se preradom tog stajskog đubriva dobija struja i toplotna energija - rekao Tomas Mičke, rukovodilac komponente na GIZ-ovom projektu „Razvoj održivog tržišta bioenergije u Srbiji“

Naša zemlja poseduje veliki potencijal biomase u poljoprivredi i šumarstvu za proizvodnju energije, a cilj Vlade Republike Srbije je da ovaj potencijal učini pristupačnim i na taj način doprinese povećanju udela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije. Kao rezultat saradnje na tom planu između Republike Srbije i Savezne Republike Nemačke je program „Razvoj održivog tržišta bioenergije u Srbiji“ koji se sprovodi u saradnji sa GIZ-om (nemačkom organizacijom za tehničku saradnju) i Kfw - Razvojnog bankom (finansijaska podrška). Glavni politički partner GIZ DKTI programa (Nemačke klimatske i tehnološke inicijative) koji finansira Nemačko federalno Ministarstvo za međunarodnu saradnju i razvoj je Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine Republike Srbije i Ministarstvo energetike i rudarstva.

U Staroj Pazovi 22. septembra, u organizaciji opštine, u saradnji sa GIZ-om održano je predavanje na temu „Mala biogas postrojenja za farme srednje veličine u Srbiji kao dodatni izvor prihoda“. Ovo predavanje ima za cilj implementaciju inovativnih projekata bioenergije kroz identifikaciju projekata i

Tomas Mičke

potencijalnih investitora za sisteme grejanja na bioenergiju u javnim zgradama, biogas postrojenja za proizvodnju toplotne energije za industrijske potrebe, savetovanje u domenu projektovanja postrojenja i projektnog koncepta. Kroz diskusiju i primere svojih farmi i postrojenja, vlasnici postrojenja iz Nemačke izneli su praktična iskustva i odgovarali na pitanja zainteresovanih građana.

- Mi ovde u saradnji sa opštinom Stara Pazova želimo da predstavimo i razgovaramo o jednom novom konceptu, a tiče se malih postrojenja koja rade na biogas, odnosno koriste čisto stajsko đubrivo u tečnom ili čvrstom stanju koje se doprema s farmi: živinskih, farmi svinja i goveda i onda se preradom tog stajskog đubriva dobija struja i toplotna energija, a isto tako se ostvaruje i dodatni profit za poljoprivrednike, a postoji i vrlo pozitivan uticaj na životnu sredinu, odnosno smanjuje se emisija metana - rekao je u izjavi za naš list Tomas Mičke, rukovodilac komponente za razvoj postrojenja na GIZ-ovom projektu „Razvoj održivog tržišta bioenergije u Srbiji“.

Zahvaljujući samoj lokaciji opštine Stara Pazova, GIZ stavlja akcenat na projekte koji se tiču biomase i „mi imamo isti cilj, a to je da se razvija tržište i da se uradi taj lanac snabdevanja, konkretno, agroleptom jer ovde postoji puno potencijalnih poljoprivrednika koji imaju taj cilj“ - dodao je Mičke.

- Ovu radionicu koju danas ovde održavamo, sutra ćemo držati i u Novom Sadu i naš je cilj, jednostavno da se podigne svest

Tečni stajnjak na farmama može se efikasno iskoristiti

o ovoj temi, i mi smo tu da pružimo tehničku pomoć za projekte koji imaju neki potencijal za realizaciju ovih naših koncepata - kaže Tomas Mičke i dodaje:

- Sličnu stvar smo radili i u zapadnoj Srbiji s temom grejanja na biomasu i tu pomažemo opštinama da ostvare uštedu u svom budžetu tako što će toplane da pređu, na

primer sa lož ulja na, konkretno, drvenu sečku.

Mičke je objasnio da GIZ ne pruža nikakvu konkretnu finansijšku pomoć, nego pruža tehničku pomoć i da pomaže učesnicima na srpskom tržištu da stupaju u javna - privatna partnerstva sa drugim sektorima.

G. M.

ŠID • MILOŠ RADEKA, UZGAJA VINOVOU LOZU IZ HOBIJA

Kad se vinograd poštuje, on uzvratom dobrim rodnom

Iako je zaposlen u JKP „Standard“, Miloš Radeka iz Šida kaže da mu to ne smeta da svakog dana nakon posla ode do svog vinograda. Leti, kada su dani duži, ima vremena da uradi sve poslove, a ono što ne stigne, obavi tokom vikenda. U vinogradu ima oko 2.800 čokoti, što je za površinu od pola hektara veoma veliki zasad

Iako se niko u njegovoj porodici pre njega nije bavio vinogradarstvom, Šidanin Miloš Radeka još kao srednjoškolač počeo je da se zanima za tu delatnost. Upravo je to i bio razlog da upiše srednju poljoprivrednu školu – voćarsko vinogradarski smer, a kada je maturirao upisao je Poljoprivredni fakultet na smeru zaštita bilja. Međutim, sticajem okolnosti dobio je posao u PP „Erdevik“, kao šef mehanizacije na Principovcu, tako da je ubrzo nakon toga napustio studije.

- Ipak, vinogradarstvo je ostalo moja ljubav, a razlog što sam to zavoleo je što uvek kad sam išao u goste kod svog pokojnog dede i ujaka u Sotin, odlazio u njihov vinograd. Svoju prvu zemlju kupio sam 1997. godine i već godinu dana nakon toga podigao sam prvi zasad vinove loze sa 770 čokoti. Jako sam ga le-

Miloš Radeka iz Šida

po radio i održavao, uživao sam u tome, tako da sam ubrzo proširio parcelu i podigao još 1.200 čokoti. Tada nisam dobio nikakav podsticaj od države, iako su ga mnogi u to vreme dobili, a odbili su me za tu vrstu pomoći i kada sam - u trećem navratu dokupio novu zemlju i proširio vinograd. Tako da sa ponosom kažem da sam sve što imam stekao i podigao sam, isključivo sopstvenim trudom, radom i zalaganjem – priča Miloš Radeka iz Šida, dodajući da danas njegov vinograd broji negde oko 2.800 čokoti, što je za površinu od pola hektara pod vinogradom, koliko on danas poseduje, veoma veliki zasad.

Kada je reč o sortama, Miloš gaji crni burgundac, što je visokokvalitetna sorta za crna vina i italijanski rizling, sortu za bela vina. Godišnje proizvede oko 7,5 tona grožđa, a jedino je prošle godine zbog kiše i poplave rod podbacio, tako da ga je bilo za dve tone manje.

- Prošle godine u dva navrata u roku od četiri dana me je pogodio grad, ali na sreću nije mi naneo toliko štete koliko sam strahovao da će da bude. Za razliku od prošle, ova godina je bila jako dobra i povoljna za vinograd, tako da pored slasti i kvaliteta imam i kvantitet. Deo grožđa koje oberem prodam, samo da bih pokrio troškove berbe, a najveću količinu ostavim za sopstvene potrebe. Pravim vino, ispečem rakiju, a naredne godine imam u planu da registrujem i gazdinstvo pa da malo ozbiljnije uđem u tu priču. Inače, svake godine u berbu mi dođe oko dvadesetak ljudi, to su sve moji rođaci, komšije i prijatelji koji mi dolaze na ispomoć, a ja se njima revanširam na neki drugi način – kaže Miloš.

Vinograd kao pod konac

Kada je reč o zaštiti vinograda, napominje da je ove godine vinograd prskao 11 puta, a sve agrotehničke mere koje preuzima uredno evidentira u svoj „dnevnik vinograda“ koji je otvorio prilikom prve sadnje čokota. Tu redovno unosi sve što se dešava u vinogradu, ko dolazi, ko mu pomaže, šta se radi i šta se preduzima oko loze. Kada uporedi početke koji su evidentirani u tom dnevniku sa onim što se sada radi, Miloš kaže da su se u načinu rada jedino promenila neka sredstva zaštite koja se sada koriste, a pre nisu, jer se sada proizvode pesticidi sistemskih dejstava, takozvani „sistemici“.

- To su nova dugotrajnija sredstva koja su sada u upotrebi, mada ja izbegavam da ih koristim, maksimalno tri puta u godini. Ja rađe upotrebljavam takozvana „kontaktna“ sredstva, na bazi plavog kame-na, jer se ona lako operu i ne ostaju u biljci. Na taj način poštuju vinograd i trudim se da spojim nauku i ljubav. Ovo je zaista interesantan posao, ali je ujedno i jako zahtevan i mukotrpan, posebno za početnike – ističe Miloš.

Iako je zaposlen u JKP „Standard“, kaže da mu to ne smeta da svakog dana nakon posla ode do vinograda. Leti, kada su dani duži, ima vremena da uradi sve poslove, a ono što ne stigne, obavi tokom vikenda. Kada su na redu veći poslovi pomognu mu deca i supruga.

- Jedna od najvažnijih mera u vinogradu, a to je prva rezidba, počinje već u februaru, odmah nakon svetog Trifuna. Taj posao obavljam sam i vodim računa kako ću rezati, jedne godine vinograd opteretim, a sledeće ga rastretim i na taj način mu produžavam vek, jer ako bi ga eksploatisao punom merom svake godine on bi se jako brzo istrošio. Za taj posao mi nije potrebna ničija pomoć jer sam stručno osposobljen i volim da to odradim samostalno. A i komšijama, takođe, orezujem njihove vinograde, jer mi to nije teško. Možda bi mi i bilo naporno, ali ja to volim da radim, tako da mi je ljubav glavni pokretač. Na taj način zaboravim sve probleme, napunim baterije i psihički se odmorim, iako se fizički umorim. Često kažem da mi je vinograd drug, jer ja njemu pomognem i dam, a on meni uzvratom – priča Miloš.

Nekome ko je mlad i ko bi hteo da se bavi ovim poslom, Miloš, ipak,

Prijatelji pomažu u berbi

ne bi preporučio ovu delatnost, jer kaže da ona nije finansijski isplativa i dodaje:

- Ima mnogo posla oko vinograda i ona izreka da on „traži slugu, a ne gospodara“ je istinita i to u bukvalnom smislu te reči, posebno za onoga ko ne ume baš najbolje da se organizuje. Mene prihod koji ostvarim od vinograda samo pripomogne u popunjavanju kućnog budžeta, ali od toga ne bih mogao da živim i da izdržavam svoju

petočlanu porodicu. U budućnosti bih voleo da proširim površinu koju imam, ali za sada sam tu gde jesam. Žao mi je što sam ja prva glava u porodici koja se bavi vinogradarstvom, a verovatno i poslednja, jer mi sinovi nisu zainteresovani da nastave taj posao, mada je stariji završio poljoprivrednu školu.

S. Mihajlović
Foto: M. Mileusnić
i lična arhiva

Grožđe je dobro rodilo

Lozu je najvažnije dobro orezati

Edukacija i zabavni programi

Prošle godine manifestacija je imala više edukativni karakter, ali ove godine su bile očigledne promene - edukacija spojena sa izvrsnim kulturno-umetničkim programom, tradicijom i kreativnošću

U subotu 12. septembra Ležimir je bio domaćin "Ovčarskim danima" i sada je sigurno da će ova tradicija pustiti korene u ovom lepom sremskom selu. Prošle godine manifestacija je imala više edukativni karakter, ali ove godine su bile očigledne promene - edukacija spojena sa izvrsnim kulturno-umetničkim programom, tradicijom i kreativnošću. Organizator je i ove godine bilo udruženje odgajivača koza i ovaca "Sirmium". Prisutne je pozdravio predsednik udruženja **Laza Smiljanić**, načelnik gradske uprave za poljoprivredu **Vladimir Nastović** i direktor agencije za ruralni razvoj **Danijela Međedović**. U ime agencije za ruralni razvoj pored direktorke Danijele Međedović bile su prisutne **Marina Maksimović** i **Marija Jandrić**.

"Ovčarski dani" su bili u znaku broja osam - osam izlagača životinja i osam ekipa u takmičenju u pripremi najboljeg paprikaša. Svoje proizvode su predstavili i pčelari iz Ležimira, Udruženje žena iz Mandelosa i Lačarka, mlađi posetioci su mogli da uživaju i u liciderskim poslasticama, a oni nešto stariji su mogli da uživaju u domaćoj rakiji koja se pekla uporedo sa spremanjem paprikaša. Neke stvari jednostavno ne idu jedne bez druge.

Program je vodila **Ratka Dulić** koja je svojim duhovitim dosetkama unela neophodnu dozu humora a za muzički deo programa bili su zaduženi **Mike Kolarski** iz Neština i specijalna gošća **Nina Nešić** iz Bijelog Brda kojoj je to bio prvi nastup. **Mike Kolarski**, multitalentovani umetnik postao je svojevrstna zvezda u Ležimiru jer je u saradnji sa pesnikom **Miroljubom Stojkovićem** napisao tri pesme o Ležimiru. Najnovniju "Čuturica i peškir, udaću se u Ležimir" **Nina Nešić** je premijerno izvela pred publikom i nadamo se da

Kotlić do kotlića

Bogata trpeza

će to postati tradicionalna pesma za svadbe u Ležimiru. Udruženje žena iz Leimira bilo je zaduženo za sremske tradicionalne poslastice kojima su posluživale goste.

Svoja dela pročitale su pesnikinje **Ljiljana Sanadrović** i **Dana Paunović** iz Grgurevaca i pesnik **Miroljub**

Stojković iz Banoštora, pesme su bile u duhu proslave i odasale se nostalgijom za prošlim vremenima,

Lale Andonović je u ime Savetodavne stručne službe bio zadužen za edukativni deo, prisutni su mogli da nauče mnogo toga o rasama koza i ovaca, o mlečnosti, mesnatosti, plodnosti i rasprostranjenosti rasa što je od velike pomoći ako neko od posetilaca odluči da se bavi kozarstvom i ovčarstvom.

Što se tiče finalnog proizvoda od ovaca i koza - paprikaša - osam ekipa je užurbano pripremla svoja kulinarska remek dela i mogli smo čuti originalna imena ekipa - "Paklena kuhinja" "Ladna voda", "Urluk besne ovce"... Po rečima predsednika žirija **Momčila Lazanskog**, sve se bodovalo - boja ukus, konzistencija i začini, te je pobedu odnela mlada ekipa "Ladna voda" sa **Jovanom Stepančevićem** na čelu.

Najveće iznenađenje za prisutne bio je nastup dece iz karate kluba "Budo" iz Ležimira. Klinci su nam približili rad svog kluba kroz neverovatan nastup, uvežbanu koreografiju, svi su se kretali kao jedan. Njihov rad nam je približila **Larisa Gajić**, njihov trener. Karate klub Budo postoji tri godine i osnovali su ga **Nenad** i **Larisa Gajić** i iako to retko ko zna deca su državni prvaci. Nažalost za rad njihovog kluba potrebna su sredstva da bi deca išla na takmičenja i ova neverovatno simpatična i energična žena skrenula je pažnju koliko je bitno da se u seoskim sredinama deca što više bave sportom i izrazila je nadu da će neko pomoći što boljem radu njihovog kluba.

Sve u svemu, o ovom danu će se u Ležimiru još dugo pričati jer je prodrmao ustaljenu svakodnevnicu ovog sela, prošao je bez ikakvih incidenata u lepoj tradicionalnoj sremskoj atmosferi, veličajući one stare dobre vrednosti. Dogodine, kako kažu, biće još bolje.

S. S.

Predavanje za ovčare

Veselo

Priznanja

I mladi karatisti pokazali umeće

JARAK • DIVANI SA SREMAČKIM PAPRIKARIMA

Paprika lepa i na oko!

Jesen je stigla i Jarčani su svoju pažnju usmerili na papriku. Na putu Ruma-Šabac sve je više prodavaca ovog povrća, a pored kupaca kraj tezgi staju i oni koji ne žele da pazare, tek toliko da se nauživaju u lepoti šarenila sremačke paprike

Najbolji dokaz da je jesen stigla i u Srem ponudili su nam ovih dana prodavci paprika. Lubenica više nema, sa tezgi su se povukli i oni najuporniji, pa su tako slatko povrće i jabuke polako počele da smenjuju bele, žute, crvene i druge paprike čije najčešće ne zavisi od boje kojom mame svoje kupce.

Kao i obično, kada govorimo o Sremskoj Mitrovici najveći proizvođači paprika žive i rade u Jarku. Kako neumorna seljačka statistika kazuje, gotovo trećina meštana ovog nemalog sela živi od ovog povrća. Godina za nama, pogodovala je ovaj kulturi što se, napominju, ne može reći i za cenu, za koju paprikari koje smo zatekli na putu Šabac-Ruma ističu da odgovara samo nakupcima. Onima koji u proizvodnju moraju da ulože, cene su isuviše niske, pa se tako oni koji od jutra do mraka sede pred svojim tezgama pitaju kako će uopšte preživeti ovu i spremni se za narednu godinu.

Kupaca ima, nedostaje dobra cena!

Na ulicama su najčešće žene. Starije i mlađe. Kažu da su muškarci zauzeti oko priprema za nove poslove, opravljanjem dotrajale mehanizacije ili potragom za novim kupcima kojih nikada nije dosta. Među prodavcima je i **Milunka Ilić**. Proizvodnju paprike vodi njen sin, a njen posao „svodi“ se „samo“ na prodaju.

Imamo oko 20 hiljada struka. Odlično je rodila ove godine, cena je malo bolja nego lane, ali još uvek to nije toliko dobro koliko bi trebalo biti. Za ovu šilju koju ja prodajem cena ide od 35 do 40 dinara, a da bi bili zadovoljni potrebno je da bude makar deset dinara više, i to cele godine i to najmanje toliko. Ovako nema za nas života, osim malo kada jesen počne. Kada dođe proleće, ponovo kreću ulaganja, a da bi se to moglo obično se mora ponovo zaduživati, uzimati nekakav kredit i tako u krug, objašnjava Milunka i dodaje:

Što se tiče kupaca njih ima iz Novog Sada, Novog Pazara, Loznice, samo cena nedostaje da bi sve bilo kako valja. Tu sam ja celo leto na ulici, kod tezge. Nisam ovde samo kad ne radim, kad nisam u polju. Inače, čim imam slobodnog vremena, sednem ovde, punim vreće i čekam...

Milunka Ilić

Profit ide nakupcima

Uz državu koja, po njihovom sudu, ne čini dovoljno da zaštiti i pomogne poljoprivrednike, jarački paprikari najviše pritužbi imaju na nakupce koji, kako napominju, ubiraju sav profit koji bi trebao da pripadne onima koji robu proizvode.

Ja prodajem robu svakome ko dođe da je traži. Za mnoge od njih znam da su nakupci ali šta ja tu mogu. Ja novca i vremena da sedim na pijaci u Mitrovici nemam. Imam porodicu, kuću na selu, a to znači i mnogobrojne seoske poslove koji se moraju obaviti. Ovde, kraj nas ima takođe nakupaca ali malo, jer im se ne isplati da daju robu za onoliko novca koliko su nama morali da plate. Zato odu malo dalje ili na pijace, pa koliko god zarade. Pet dinara po kili, ili dese, njima je sve dobro, jer je ulog naš. Oni su tu čisti, kaže nam **Jovanka Savić**.

Pod paprikom Savići imaju hektar zemlje. I Jovanka smatra da je rod bio izuzetnog kvaliteta i kvantiteta, ali da je cena ispod svakog minimuma. Na svojoj tezgi Jovanka prodaje crvenu rogu, 200 dinara za džak. Cena, kaže... prava sitnica!

Ma nema tu ništa od zarade! Dok ja platim troškove redovne, radnike, ne ostane ništa. U ovom džaku ima oko šest do sedam kilograma roge pa vi sad vidite! Kao i svi ovde oko mene i ja sam ovde svaki dan ceo dan. Do podneva smo na njivi, kad obavimo šta imamo u poljima dolazim ovde, pakujem

Kupaca ima, nedostaje samo cena

i čekam kupce. Šverceri su najgori od svih nevolja koje imamo. Mi svoje ne možemo da prodamo od onih koji gledaju da na našoj muci zarade. U Jarku veliki broj ljudi seje papriku, ali ja i još jedna kuća samo sejemo ovu crvenu rogu tako da čim vidim nekog sa strane ili iz sela da je još prodaje, odmah znam o čemu se radi, ističe Jovanka i napominje da se na tom polju iz godine u godinu dešava isto, da promene na bolje nema.

Ako i ima neke promene, to može biti samo na gore, pa je bolje da se ništa ni ne menja. Odavno smo prestali da se nadamo da će nešto biti na bolje. Ova roba je moja, u njoj je moj rad, pa sad... kome se ne sviđa ono što ja pričam, može uvek da me nađe na istom mestu.

Pored paprike, ove godine, Savići su trgovali i sa lubenicama, a uskoro ih očekuje i posao sa kupusom. Za razliku od paprike, slatko povrće je, smatra ova Jarčanka, prošlo dobro, a velike nade se trenutno polažu upravo u kupus.

Za sada je sve u redu. Kupus je lep, zdrav, velik i videćemo kako će ići prodaja. Ja se nadam najboljem, jer nam je to poslednja šansa da popravimo minus koji je nastao sa ovom paprikom. Ovo džakče u

Cena prava sitnica

koje pakujem rogu košta oko stotinak dinara pa vi sad vidite kolika je moja realna zarada. Ako bih još platila nekoga da mi pakuje robu, pa i njega platila recimo 180 dinara koliko iznosi sat rada nadničara, bila bih u čistom minusu, kaže Jovanka Savić.

Da kupaca zaista ne nedostaje, uverili smo se i na tezgama **Dragiše Tešića**. I ovaj Jarčanin prodaje crvenu rogu koja, koliko smo uspešli da zaključimo pleni pažnju čak i onima koji ne žele da je kupe.

Nema bolje paprike u ovom delu Srema od jaračke. Mnogi ističu

da je mačvanska bolja, lepša, veća, ali svi ovi kupci koji redovno svraćaju baš u naše selo svedoče da i mi imamo čime da se pohvalimo. Cena robe na džak je tri stotine dinara, u džaku ima oko šest, sedam kilograma crvene roge, dok u kartonskim kutijama ima oko 14 kilograma i tu robu dajemo za upola manje u odnosu na kilogram u džaku, kaže Tešić i dodaje: - Nije lako živeti od ovog posla. Ali, ako ćemo pravo nije danas lako nikome ko mora da živi od svog rada. Ovako barem, u svojoj smo kući, sebi radimo, pa sad, koliko je – toliko je. Kad prođe paprika, stižu novi poslovi, nove obaveze i muke, pa se na probleme sa cenom brzo zaborave. Uostalom, ako ćemo pravo, nije ni paprika prva kultura sa kojom smo se ove godine borili.

S. Lapčević
M. Mileusnić

Svega ima u Jarku

Jovanka Savić

NAVODNJAVANJE I ODVODNJAVANJE

Voda - dobar sluga, zao gospodar!

Suša ili poplava se prisetimo tek kada one nastupe. Zbog nestajanja velikih sistema mi više ne možemo organizovati navodnjavanje na velikim površinama. Naučnici su zabrinuti za sudbinu naše poljoprivrede, pogotovu stočarstva te ističu da se mora nešto ozbiljno učiniti kako bi se suša predupredila. Gašenje Instituta za istraživanja u poljoprivredi Srbija nestali i projekti o navodnjavanju

Pišu: **Stojan Jevtić i Branislav Gulan**

Priča o suši često nas podseća nas na priču o psu i kući. Suše se setimo onda kada ona već nastupi. Posle toga sve zaboravimo. Da podsetim ekstremnu sušu smo imali i 2003. g. Istina, na ovim prostorima ni poplave, ni erozija, ni bujice nisu retka pojava. Svetska meteorološka organizacija je pre nekoliko dana objavila da je od 1880. godine, od kada se mere meteorološki podaci, ovo najekstremnija godina u svakom pogledu. Na jednom kraju planete su izuzetne suše, a na drugom kraju su poplave. Naša poljoprivredna nauka se ovim pitanjem, ozbiljno počela da bavi pre desetak godina. Prema podacima Svetske meteorološke organizacije predviđano je da do 2010. godine temperatura na zemaljskoj kugli poraste za 20C stepeni. Stručnjaci su proračunali da bi u Beogradu temperatura dosegla 45 podeok. Prognoze su malo ranije potvrđene, jer smo već u ovoj godini imali 450 C. Nauka se tada ozbiljno pozabavila pitanjem suše i biljne proizvodnje jer podaci i analize situacije u našoj zemlji su pokazivale da sve što je istočno od Tise, Dunava, Velike i Južne Morave zahvatiće aridni pojas i taj prostor bi ispaao iz kukuruznog pojasa Evrope. Da je voda dobar sluga, pokazalo se niz puta. Ali, i da je zao gospodar videlo se najbolje u poplavama i bujicama koje su zadesile Srbiju 2014. godine.

U Srbiji se navodnjava blizu 100.000 hektara oranica, što je oko tri odsto od ukupne obradive poljoprivredne površine, objavio je Republički zavod za statistiku 2015. godine. Blizu 55 odsto navodnjavanog zemljišta predstavlja ono koje je u vlasništvu porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, dok je ostatak navodnjavanih površina u posedu firmi i preduzetnika. Prema njegovim rečima, površine koje navodnjavaju pravna lica i preduzetnici u proseku iznosi 15,1 hektar, dok individualna poljoprivredna gazdinstva prosečno navodnjavaju 0,1 hektar. U Srbiji je registrovano 631.552 poljoprivrednih gazdinstava.

Ozbiljni naučnici su bili zabrinuti za sudbinu naše poljoprivrede, pogotovu stočarstva i da se mora nešto ozbiljno učiniti kako bi se suša predupredila. I pre 10 godina i danas se posezalo za

jednim jednim argumentom da moramo da krenemo u navodnjavanje, jer Srbija ima najmanje površine pod sistemima za navodnjavanje i da nedovoljno koristimo vodu. Ima tu istine, ali i zablude. Nije tačno da Srbija koristi tako malo vodu kako prikazujemo, jer sigurno ne bi bilo paprike u leskovačkom kraju, da se ne zaliva, ne bi bilo ni povrća u Gospođincima da se ne zaliva. Poslednjih godina malinari ozbiljno rade na primeni sistema kap po kap u svojim malinjacima. I drugi voćari to rade, jer taj sistem najviše odgovara voćarskoj proizvodnji naročito jagodičastom voću. Sve veće površine pod staklenicima i plastenicima koji koriste kap po kap takođe to pokazuju. Naravno, još uvek nisu ni izbliza iskorišćene mogućnosti ove zemlje. Međutim, mi uglavnom zamišljamo velike površine i velike sisteme.

Moramo da priznamo da šansu koju smo imali sa sistemom Dunav-Tisa-Dunav smo propustili i on je nedovoljno iskorišćen. Tu ima 22.000 kilometara kanalske mreže. Nažalost, dobar deo sekundarne mreže je neuređen i voda ne može da dopre do onih parcela gde je namenjeno. Danas kad govorimo o izgradnji sistema za navodnjavanje, potežemo čak i zajmove od Svetske banke. Moramo da budemo veoma realni jer smo pre

nekoliko godina pravili ozbiljne ankete ko je sve spreman da uđe u izgradnju sistema za navodnjavanje. Tada smo jedva nakupili da u Vojvodini možemo na oko 22.000 hektara da organizujemo navodnjavanje. Danas ne može ni toliko jer jedan deo velikih sistema je rasparčan politikom usitnjavanja i razbijanja agroindustrijskih sistema. Tako da nije više moguće organizovati navodnjavanje na velikim površinama - kaže nekadašnji ministar poljoprivrede u Vladi Srbije i današnji potpredsednik Privredne komore Srbije dr Stojan Jevtić.

Postavlja se pitanje da li smo mogli vodotoke, jezera, podzemne vode i vode kanala bolje da iskoristimo. Mogli smo, a možemo i danas ako obezbedimo jeftina sredstva, pa čak i besplatna, našim proizvođačima za nabavku sistema za navodnjavanje, odnosno malih agregata, pumpi, kišnih krila i sličnih sistema, zatim sistema kap po kap po povoljnim uslovima, mi bismo mogli da organizujemo daleko veće površine pod navodnjavanjem, odnosno da obezbedimo zalivanje.

Velike komplekse više nećemo imati prilike da organizujemo, uglavnom će parcele ostati onakve kakve su. Određene mogućnosti postoje da se komasacijom određene površine ukupne i urede. Ali pošto se radi o

Soju je suša uhvatila u najkritičnijem periodu

U Srbiji se navodnjava oko tri odsto obradivih površina

privatnim posedima, teško je da se na jednoj teritoriji organizuje samo jedna biljna kultura pa će i dalje biti jedino moguće nabavljati male sisteme, a ostaće onakva struktura proizvodnje kakvu vlasnici nađu za shodno. Što se tiče novih krupnih zemljovlasnika oni i onako dugoročno posmatrano su zemlju kupili da bi je kada dođe vreme što bolje prodali, tako da ih navodnjavanje ne interesuje, priča Jevtić.

Prava je šteta što u Negotinskoj krajini, koja spada u najaridnije krajeve Srbije, posle severa Banata, ili su skoro u istoj ravni se nedovoljno koristi kanal koji je prokopan radi odvodnjavanja. Na kraju kanala do Dunava postavljena je crpna stanica koja prepumpava vodu, kada je u višku. Negotinska krajina je, inače, ispod nivoa Đerdapskog jezera, a grad Negotin se nalazi 12 metara ispod nivoa Đerdapa. Ako bi se uradilo da ta crpna stanica bude reverzibilna mi bismo rešili nekoliko pitanja. Dakle, mogli bismo kada je voda u višku, da prepumpavamo u Dunav, a kada je u manjku da vraćamo u kanal. Naravno, tu bi morali određeni zahvati da se naprave, vezani za nivelacije, za pregrade, jer

je sada pad vode okrenut Dunavu.

U čemu je još problem kada je u pitanju Negotinska krajina?

Poznato je da je ona na tresetištu, i u letnjim mesecima kada se ta voda ocedi prema Dunavu, postoji velika opasnost, a to se već nekoliko puta događalo, da se treset zapali, navodi Jevtić. On se teško otkriva, tinja i zemlja propadne na tom mestu. To donosi velike štete, jer dolazi do degradacije i erozije zemljišta. Vraćanjem vode u kanal treset bi se ponovo napio vode, i on je odličan jer zadržava vodu i može obezbediti velike količine vlage biljkama. Dakle, jedno područje bi moglo da bude veoma atraktivno za poljoprivrednu proizvodnju, a pored toga kanal bi poslужio takođe proizvođačima da svoje površine zalivaju malim agrarima.

(Nastaviće se)

(Autori Prof. dr Stojan Jevtić, eks ministar poljoprivrede, eks predsednik Privredne komore Srbije i Zadrugnog saveza Srbije i Branislav Gulan, član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti i Naučnog društva ekonomista Srbije)

Suša jede prinose

Poljoprivredna proizvodnja u Srbiji u 2015. godini imaće pad i negativni predznak pošto je suša svakodnevno umanjivala prinose osnovnih ratarskih kultura, voća i povrća.

Prva polovina 2015. godine za poljoprivredu bila sasvim uspešna, ali da je drugi deo godine pod velikim uticajem suše koja će umanjiti ukupne prinose pa će i ukupan vrednost poljoprivredne proizvodnje biti manja, posebno što se dve trećine te vrednosti realizuje u drugoj polovini godine.

Ova 2015. godina će podbaciti i doći će do pada, ali je teško reći koliki će on biti, jer suša svaki dan uzima svoj danak. Minus će biti sigurno, ali se ne zna koliki. Dobro bi bilo kada minus ne bi bio veći od osam

odsto, ali stanje useva ukazuje da će biti veći.

Suša se posebno negativno odražava na vodeću ratarsku kulturu - kukuruz, čiji će prinos umesto od očekivanih sedam do osam miliona tona biti manji za dva do tri miliona tona, što je višak koji je Srbija izvozila, a sad je doveden u pitanje. Druga kultura koja trpi velike štete od suše, a ove godine je zasejana na rekordnim površinama na oko 200.000 hektara, je soja. Nju je suša uhvatila u najkritičnijem periodu kada se formiraju mahune. Posledice suše osetiće i suncokret, kao i proizvođači povrća na otvorenom, a smanjiće se i rod nekih vrsta voća, jer su negde već počela da se suše voćna stabla. Ipak, razloga sa strah nema,

jer će osnovnih prehrambenih proizvoda biti dovoljno za domaće potrebe, ali će izvozni rezultati biti znatno umanjeni do kraja godine.

Kako bi se u u budućnosti ublažile ovakve posledice država trebalo da poveća površine pod onim kulturama koje se seju u jesen na bar najmanje milion do 1,5 miliona hektara, čime bi izbegla rizike od visokih temperatura i suša. Treba ići na jednu obimniju jesenju setvu i ozbiljniju obradu zemljišta - duboka obrada i đubrenje organskim đubrivom. Znači vratiti se klasičnoj agronomskoj struci, a to je najjeftiniji način da izbegnemo velike rizike suše jer je država siromašna i ne može za neko kratko pa ni u narednih 10 godina da uložiti neka ozbiljnija sredstva u sisteme za navodnjavanje.

Sumiranje rezultata

Proizvođači voća, ranog povrća i pšenice mogu da budu zadovoljni - suša im nije umanjila rod. S druge strane, suša će, skoro je sigurno, umanjiti rod kukuruza, soje, šećerne repe

U prvih šest meseci 2015. godine, izvezeno je hrane u vrednosti od milijardu i četiri stotine miliona dolara, a pokrivenost uvoza izvozom dostigla je gotovo 200 posto, kažu u Privrednoj komori Srbije. Konačni rezultati izvoza znače se posle jesenje berbe.

Pšenica je odličnog kvaliteta. Kao i ranijih godina, najveće količine tržnog viška, oko milion tona, otići će u zemlje okruženja.

Cena pšenice na berzi u Budimpešti je oko 164 evra za tonu ili 20 dinara za kilogram - kaže **Nenad Đurić** iz PKB "Agroekonomik".

Voćari su za svezu trešnju namenenu ruskom tržištu dobili i 230 dinara po kilogramu. Višnja je pri kraju berbe dostigla u otkupu oko 100 dinara za kilogram.

Goran Krnić iz firme "Mondo Serbia Vrdila" kod Kraljeva smatra da, kad je reč o cenama, samo proizvođači mogu da budu zadovoljni.

Cena maline je oko 200 dinara, što smatram da je izuzetno dobra cena za proizvođača. Što se tiče predaivača, odnosno hladnjačara, izvoznika, još uvek ne znamo rezultate

- kaže Krnić.

Toplo i suvo vreme odgovaralo je samo suncokretu i vinovoj lozi. Vinogradari očekuju da će ovogodišnja berba grožđa dati i kvalitetno vino. Ipak, za sada, inostranom tržištu ne možemo da ponudimo veće količine kvalitetnog vina.

Podrum "Selekta" u Gudurici od 2008. godine izvozi vina u Rusiju. Počeli su 2008. godine sa 8.000 boca.

Kasnije smo povećali našu prodaju, sada je to 20.000 boca godišnje, ukupna svota je oko 50.000 evra - kaže **Milutin Stojčić** iz podruma "Selekta".

Suša će, skoro je sigurno, umanjiti rod kukuruza, soje, šećerne repe. Upravo su kukuruz, šećer i jesenje voće izvozni proizvodi koji imaju velikog udela u izvozu agrara. Imajući u vidu ovogodišnje klimatske promene i druge uslove za poljoprivrednu proizvodnju, treba biti obazriv u proceni konačnih zbirnih rezultata za 2015. godinu.

U 2012. godini izvezeno je hrane u vrednosti 2,69 milijardi dolara, 2013. godine više za sto miliona dolara. Rekordan izvoz hrane ostvaren je 2014. godine kada je vrednost izvoza premašila tri milijarde dolara.

Od rezultata jesenje berbe ratarskih useva, voća i povrća zavisice vrednost izvoza hrane u ovoj godini.

EKOLOŠKI I AGRONOMSKI ZNAČAJ POLJOZAŠTITNIH ŠUMSKIH POJASEVA

Višestruka korist poljoprivrednim površinama

Poljozaštitni pojasevi, šumarci i živice predstavljaju ne samo najefikasniju zaštitu od eolske i vodne erozije, već su staništa za mnoge predatorske vrste koje se hrane štetočinama poljoprivrednih kultura, posebno glodarima i insektima

Pišu: **Zorica Rajačić, dipl.ing**
Predrag Marjanski, dipl.ing
PSS Zrenjanin

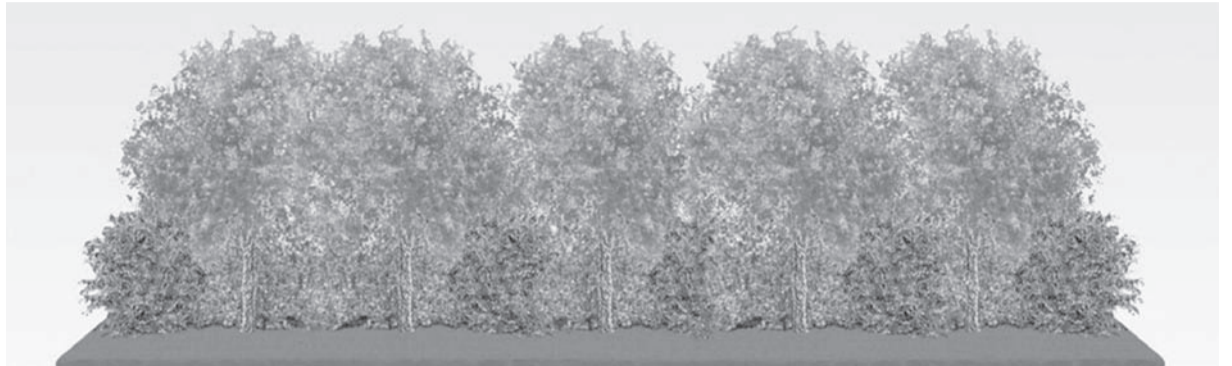

Sl. 2. Mladi šumski pojas

Krajem XIX veka uočeno je da se, posebno u određenim predelima koji se odlikuju specifičnim klimatskim i zemljišnim uslovima uporedo sa sečom šuma i razoravanjem livada i pašnjaka naglo smanjila plodnost zemljišta. Razlog tome je što su posle seče šuma atmosferske vode sve više površinski oticale, pa je zemljište postalo sve suvlje. Pored toga površinske vode odnosile su najplodniji površinski sloj zemljišta. Krčenje šuma povećalo je nekorisno isparavanje vode koje je često podsticano suvim vetrovima što je doprinelo smanjenju vlage u zemljištu. [1]. Erozijski vetrovi su naročito prisutni u ravničarskim predelima i zavisi od intenziteta, pravca i dužine trajanja vetra. Veoma je štetna, jer dovodi do gubitka najplodnijeg, oraničnog sloja zemljišta. Pored odnošenja sitnijih čestica zemljišta dovodi i do pomeranja semena, đubriva, zasipanja plodnih oranica peskom itd. Vetrozaštitni pojasevi predstavljaju jednu od jednostavnijih i ekonomičnijih mera zaštite. Formiranje vetrozaštitnog pojasa povoljno utiče na biodiverzitet agrarnih površina, jer omogućava opstanak ugroženih vrsta ptica i sisara. Područje Banata spada u jedno od najvetrovitijih područja naše zemlje. U cilju rešavanja ovih problema treba pristupiti sadnji poljozaštitnih šumskih pojaseva. (slika 1.)

Sl. 4. Šumski pojas između dve parcele

Sl. 1. Poprečni presek petorednog vetrozaštitnog pojasa

u kruni drveća; nadalje transpiracijom velikih količina vode.

3) Dejstvo šumskih pojaseva na relativnu i apsolutnu vlagu vazduha
Relativna vlaga vazduha u sklopu šumskog pojasa je veća nego na nezaštićenom polju. I relativna i apsolutna vlaga vazduha utoliko je veća ukoliko se više približavamo šumskom pojasu.

4) Dejstvo šumskih pojaseva na isparavanje

Isparavanje pri brzini vetra od 3 m/sec je veće 6 puta; pri 6 m/sec za 10 puta; a pri brzini vetra od 12 m/sec za 16 puta nego pri tihom vremenu. [2]

Isparavanje sa površine zemljišta zavisi od:

- stepena vlažnosti površine zemljišta
- temperature zemljišta
- dubine podzemne vode
- vrste zemljišta
- boje zemljišta
- brzine, nagiba i pravca vetra prema površini zemljišta

Sa golog zemljišta više se isparava nego sa obraslog

5) Dejstvo šumskih pojaseva na transpiraciju i asimilaciju

Koliko u zemlji ima manje vlage, koliko je relativna vlaga vazduha manja, a brzina vetra veća i temperatura vazduha veća, toliko je opasnost od zapare veća. Da bi sprečili štete od zapare, u aridnim predelima, gde za vreme vegetacije duvaju suvi i topli vetrovi, pomoću šumskih pojaseva treba umanjiti brzinu vetra, sniziti temperaturu vazduha i zemljišta, povećati apsolutnu i relativnu vlagu vazduha i time umanjiti transpiraciju i paralizu stoma [2].

Dejstvo šumskih pojaseva na stanište

1) Dejstvo šumskih pojaseva na raspodelu snega

Sneg štiti biljke od golomrazice, a zemljište od dubokog zamrzavanja. Osim toga pomoću šumskih pojaseva ravnomerno raspoređen sneg sprečava površinsko oticanje vode i eroziju zemljišta, pa tako omogućuje bolje i dublje nakvašavanje zemljišta.

2) Dejstvo šumskih pojaseva na površinsko oticanje vode

Dugogodišnjim oranjem i okopavanjem uništava se struktura površinskog sloja zemljišta. Zato je na ugaru kao i pod svim jednogodišnjim kulturama, naročito okopavinama, vodni kapacitet zemljišta manji, a i brzina poniranja vode je manja, nego na šumskom zemljištu. Pošto se kod pljuskova u nestrukturano zemljište sva voda ne može brzo da infiltrira, na dugogodišnjim oranica veći deo vode površinski otiče. Prilikom topljenja snega voda još više površinski otiče, zato što je površinski sloj oranice tada još

Sl. 3. Gusto posađeni drvoredi

smrznut. U šumi voda površinski ne otiče, ni zato što se u krošnjama šumskog drveća, zadrži i ispari dobar deo padavina, a višak se preko lišća i grana postepeno sliva preko prvog rastresitog sloja šumskog zemljišta (stelja) i postepeno ponire u zemlju.

3) Dejstvo šumskih pojaseva na eroziju zemljišta

Koliko je zemljište bolje obraslo biljnim pokrivačem, toliko je i površinsko oticanje vode manje, pa je i erozija zemljišta toliko manja.

4) Dejstvo šumskih pojaseva na nivo podzemnih voda

Na peskovitom zemljištu nivo podzemnih voda će se brže i više povisiti zato što tu atmosferske vode brzo poniru i manje se zadržavaju u atmosferi. Na zemljištu težeg mehaničkog sastava i sa više humusa više će se atmosferske vode zadržati u rizosferi i utrošiti od strane biljaka. Zato se u takvim zemljištima, u aridnim predelima nivo podzemnih voda neće toliko povećati, a u sušnim predelima verovatno neće uopšte povećati, zato što će tu šuma svu raspoloživu atmosfersku vodu utrošiti za transpiraciju.

5) Dejstvo šumskih pojaseva na vlagu zemljišta

Šumski pojasevi utiču na ravnomernije raspoređivanje snega. Sneg štiti zemljište od dubokog zamrzavanja. Zato se u sklopu šumskih pojaseva sneg sporije otapa, a zemljište se dublje prokvašava. Pošto šumski pojasevi usporavaju brzinu vetra oni umanjuju i isparavanje zemljišta, a u sklopu šumskih pojaseva temperatura vazduha i zemljišta je manja, a relativna i apsolutna vlaga vazduha je veća. U sklopu šumskih pojaseva i padavine su veće, pa je zato i vlaga zemljišta veća [2].

Efektivnost poljozaštitnih šumskih pojaseva zavisi u prvom redu od njihove gustine i visine, a veoma

malo od širine. Poljozaštitni šumski pojasevi podižu se upravno na pravac preovlađujućeg vetra. Međutim, u područjima gde nije jasno izražen preovlađujući pravac vetra oni se podižu sa svih strana polja, u vidu kvadrata ili pravougona, što svakako predstavlja bolji način zaštite [5] (Sl. 2, 3, 4.)

Zaključak

Poljozaštitni šumski pojasevi pokazali su se kao pogodni za očuvanje plodnosti zemljišta, jer sprečavaju odnošenje vetrom humusa i najkvalitetnijih zemljišnih čestica [3]. Poljoprivredne površine treba što više "prošarati" poljozaštitnim pojasevima, grupama drveća i živicama. Ovo se naročito odnosi na velika prostranstva pod agroekosistemima ravničarskih krajeva. Poljozaštitni pojasevi, šumarci i živice predstavljaju ne samo najefikasniju zaštitu od eolske i vodne erozije, već su staništa za mnoge predatorske vrste koje se hrane štetočinama poljoprivrednih kultura, posebno glodarima i insektima. Stvaranjem raznovrsnih biotopa u ovom će pored poljoprivrednih površina mozaično biti izmešana šumska i žbunasta staništa, istovremeno će se očuvati biološka raznovrsnost čitavog predela, a sa tim u vezi i njegova ekološka i biološka stabilnost [4].

Literatura: [1] Kastori R. (1995): *Zaštita agroekosistema*. Novi Sad; [2] Jovanović S. (1956): *Šumski pojasevi*, Institut za naučna istraživanja u šumarstvu, Beograd; [3] Stojanović M. (1989): *Agroekologija*, Univerzitet u Beogradu, Poljoprivredni fakultet, Zemun; [4] Lakušić B.: *Globalni antropogeni faktori koji ugrožavaju biodiverzitet*; [5] Otorepec S. (1991): *Agrometeorologija*, Beograd.

ZELENIŠNO ĐUBRENJE – ZNAČAJ I ULOGA

Jedan od najstarijih načina očuvanja plodnosti

Zelenišno đubrenje se nekad preporučivalo za laka peskovita zemljišta, međutim, danas se ova mera preporučuje i za glinovita zemljišta, jer unošenjem siderata ona postaju razrahljenija i lakša za obradu

Piše: **Ivana Vasiljić, dipl.ing**
PSS Zrenjanin

Zelenišno đubrenje ili sideracija predstavlja planirano unošenje u zemljište sveže nadzemne mase biljaka koje se gaje isključivo za tu svrhu. Usevi koji se koriste nazivaju se siderati. [Slika 1.] Siderati obogaćuju zemljište organskom materijom, poboljšavaju biološku aktivnost mikroorganizama, povećavaju kapacitet za vodu, utiču na bolje korišćenje teže pristupačnih hraniva, manje ispiranje hraniva i nitrata, smanjuju isparavanje vode iz zemljišta, kao i negativan uticaj suše.

Ovaj vid organskog đubrenja je jedan od najstarijih načina očuvanja plodnosti (još u staroj Grčkoj i Rimu pre 2000 godina), i intenzivna poljoprivredna proizvodnja malo ga je zastavila. Sa pojavom novih pravaca u biljnoj proizvodnji, kao što je održiva poljoprivreda, a posebno organska proizvodnja, zelenišno đubrenje dobija na značaju.

Izbor useva (siderata)

Efekti primene zelenišnog đubrenja prvenstveno zavise od pravilnog izbora biljne vrste. Da bi se postiglo kompleksno dejstvo, siderati treba da imaju razvijen korenov sistem sa mogućnošću usvajanja i premeštanja hraniva iz teže rastvorljivih jedinjenja i iz dubljih slojeva u oranični sloj, da imaju brz porast i visok prinos i kvalitet biomase i kratak vegetacioni period.

Usevi koji dolaze u obzir za zelenišno đubrenje uključuju veći broj vrsta iz različitih familija (Fabaceae, Poaceae, Brassicaceae). Najčešće se dele na leguminozne i neleguminozne biljne vrste.

Izbor useva za zelenišno đubrenje i uspeh sideracije zavisi od klimatskih uslova, tipa zemljišta i od vremena setve.

Godišnja količina padavina ograničava gajenje useva za zelenišno đubrenje. Povoljna staništa za gajenje siderata su sa godišnjom količinom padavina većom od 700 mm. Ako je manje padavina potrebno je obezbediti navodnjavanje. [1]

Zelenišno đubrenje se nekad preporučivalo za laka peskovita zemljišta, međutim, danas se ova mera preporučuje i za glinovita zemljišta, jer unošenjem siderata ona postaju razrahljenija i lakša za obradu. Vrste pogodne za zelenišno đubrenje imaju različite zahteve prema zemljištu. Na izbor useva za zelenišno đubrenje utiče reakcija i mehanički sastav ze-

mljišta. Na kiselim zemljištima uspešno se gaje: lupina, crvena detelina, maljava grahorica, uljana repica, ogrštica, raž, ovas, dok se na zemljištima bogatim u kreću gaje: kokotac, grahorica, stočni grašak, bela detelina i dr. [1] U pogledu vremena setve, usev za zelenišno đubrenje najčešće se seje kao postrni, ozimi međuusev i naknadni. Pored čistih kultura i njihovih smeša, mogu se gajiti i kao združeni usevi, kada se usejava između redova glavnog useva.

U određenim okolnostima usev za zelenišno đubrenje može se gajiti i kao glavni usev, ali se gubi jedna žetva a zemljište se odmara jednu godinu.

Tehnologija gajenja useva za zelenišno đubrenje

Gajenje useva za zelenišno đubrenje kao postrnog useva moguće je posle žetve ranih preduseva, koji se skidaju u letnjem periodu. To je povoljan način gajenja ukoliko ima dovoljno vlage, u protivnom treba navodnjavati.

Treba kombinovati leguminozne i neleguminozne biljke, koje formiraju duboki i plitki korenov sistem, jer se bolje prilagođavaju na nepovoljne agrometeorološke uslove. Za postrnu setvu koriste se: grahorice, lupine, facelija, uljana repica, kukuruz, sun-cokret.

Ozimi međuusevi seju se krajem avgusta ili u septembru. Za jesenu setvu pogodni su: ozima grahorica ili grašak u smesi sa ovsem ili raži, inkarnatska detelina, ozima uljana repica i dr.

U voćnjacima i vinogradima usevi za zelenišno đubrenje se uvek gaje kao podusevi. Na izbor useva i u višegodišnjim zasadima utiče klima, zemljište, razmak redova (zbog zasenjivanja). Obrada i priprema zemljišta za setvu se podešava prema usevu. U slušajevima međuuseva, obradu obaviti plitko u što kraćem periodu, neposredno posle skidanja preduseva, da bi se sačuvala vlaga u zemljištu, a za seme obezbedilo što bolje uslove za klijanje, nicanje i rast.

Zelenišno đubrenje traži veliku i nadzemnu i korenovu masu. Za to je potrebno obezbediti odgovarajuću količinu mineralnih materija.

Setva se obavlja u rokovima u zavisnosti o kom usevu za zelenišno đubrenje se radi. Seju se 25 – 100% veće količine semena od uobičajenih, kako bi usev bio gust i bolje izdržao konkurenciju sa korovima.

Slika 1. Usev za zelenišno đubrenje – siderati

Posle setve postrnih i ozimih međuuseva vrši se valjanje, a kasnije po potrebi drljanje ukoliko se pojavi pokorica. Ukoliko ima mogućnosti, usev se navodnjava. Povoljno dejstvo zelenišnog đubrenja može se očekivati kada se nadzemna masa unosi u zemljište.

Vreme zaoravanja siderata zavisi od: biljne vrste, klime i osobine zemljišta.

Poznato je da leguminoze imaju sposobnost biološke azotifikacije. Zaoravanjem međuuseva zemljište se obogaćuje sa 35-40 t/ha zelene mase i 100-200 kg/ha fiksiranog azota u zavisnosti od krmne leguminoze. [3]

Smatra se da se od međuuseva za zelenišno đubrenje, sa prinosom od 20-30t/ha zelene mase, nakon zaoravanja obrazuje količina humusa koja je ekvivalentna količini dobijene od 8-12 t/ha stajnjaka, dok količina azota zaorane mase iznosi 50-60 kg/ha (Erić i sar.2000) [3]

Međutim, fiksirani azot nije na raspolaganju narednom, glavnom usevu sve dok se zaorana zelena masa ne razgradi u zemljištu.

Ukoliko su biljke starije, sa većim sadržajem celuloze doći će do sporijeg oslobađanja hraniva, ali će tokom dužeg vremena doći do stvaranja humusa.

Za razliku od jednogodišnjih leguminoza, trave i druge neleguminozne biljke više doprinose stvaranju humusa, ali slabije oslobađaju hraniva, pogotovo ako se zaoravaju u kasnijim fazama porasta.

S obzirom na promenu sadržaja azota u biljkama u odnosu na fazu porasta, određivanje faze zaoravanja useva je od velikog značaja. Najviše nakupljenih

hraniva biljke imaju pred i tokom cvetanja, pa je to momenat kada bi trebalo izvršiti zaoravanje.

Vremenski uslovi značajno utiču na razgradnju leguminoznih biljaka u zemljištu. Pri povoljnim uslovima temperature, vlage i reakcije zemljišnog rastvora zemljišne bakterije će brže razložiti zelenišno đubrivo od leguminoza. Tako se na težim zemljištima i hladnijoj klimi siderati zaoravaju u jesen.

Način unošenja siderata se podešava prema visini i kvalitetu nadzemne mase.

Tanjiračom ili frezom bez posebnih priprema unosi se manja količina i sočna nadzemna masa. Veliku zelenu i odrvenelu biljnu masu prethodno treba usitniti ili povaljati pa tek onda potanjirati ili zaorati. [Slika 2.][Slika 3.]

Dubina unošenja siderata zavisi od zahteva sledećeg useva i osobina zemljišta. Biljna masa treba da se pokrije zemljom da ne smeta u predsetvenoj pripremi i setvi narednog useva.

Prinosi i sadržaj hraniva u usevima za zelenišno đubrenje zavise od biljne vrste i agrometeoroloških uslova sredine.

Značaj zelenišnog đubrenja

Zelenišnim đubrenjem u zemljište se unosi sveža organska masa čime se popravljaju fizičke, hemijske i biološke osobine zemljišta na različite načine. Osim što obogaćuje zemljište organskom materijom i azotom (leguminoze), zelenišno đubrenje pozitivno utiče na strukturu zemljišta, povećava infiltraciju, poljski vodni kapacitet zemljišta, smanjuje evaporaciju, što utiče na smanjenje stresa za vreme sušnog perioda. [3]

Pravovremeno zaoravanje ozimih međuuseva u proleće pozitivno deluje

na vlažnost zemljišta kako u sušnim, tako i u vlažnim godinama. Kao brzorastući usevi, usevi za zelenišno đubrenje brzo sklapaju redove i svojom nadzemnom vegetativnom masom štite zemljište od pljusku smanjujući pojavu pokorice. Sprečavaju razbijanje zemljišnih agregata čineći ih stabilnim i manje sklonim ispiranju vodom. Štiti zemljište od erozije izazvane vetrom i kišom. (Npr. Žiličast korenov sistem fam.Poaceae). [3]

Pojedini usevi kao što su biljke iz familije Brassicaceae i facelija (Phacelija tanacetifolia) svojim prisustvom na njivi utiču na smanjenje prisustva ili totalno eliminišu nematode. [3]

Siderati imaju značajnu ulogu u sprečavanju ispiranja hraniva, posebno azota. S jedne strane jer koriste azot iz zemljišta za svoje potrebe, a s druge strane koristeći vlagu iz zemljišta, smanjuju količinu vode kojom bi došlo do ispiranja hraniva. Usevi sa dubokohodnim korenovom dobro usisne moći značajni su za izvlačenje hraniva iz dubljih slojeva u oranični sloj. Određene biljne vrste kao što su lupine, svojim koreniskim izlučevinama dovode fosfor u pristupačan oblik za biljke. Siderati su brzorastući usevi, gustog sklopa čime suzbijaju korove izrazitom konkurencijom za vodu, hraniva i svetlost. (Npr. Sudanska trava suzbija korove putem koreniskih izlučevina). [3]

Zaključak

Zelenišno đubrenje ima svoje mesto na određenim staništima, u određenim sistemima biljne proizvodnje. Činjenica je da zelenišno đubrenje ima dosta pozitivnih efekata na zemljište i održavanje plodnosti. Međutim, klimatske promene i vlaga kao limitirajući činilac proizvodnje, zatim nedovoljna informisanost poljoprivrednih proizvođača, još uvek zapostavljaju ovaj način očuvanja kvaliteta i plodnosti zemljišta. Izuzev u organskoj proizvodnji koja dobija na značaju.

Očekuje se da klimatske promene imaju značajan uticaj na visinu prinosa i kvalitet proizvoda, kao rezultat promena u temperaturi, padavinama, zemljištu i vazduhu. Mere adaptacije se ne mogu univerzalno primenjivati, već bi trebale biti odabrane adekvatne mere koje najviše odgovaraju svakom pojedinom lokalnom području i da su njemu prilagođene.

Literatura: [1] Imre Molnar Opšte ratarstvo N.Sad, 1995; [2] Taib Sarioć Opšte ratarstvo NIRO Zadrugar Sarajevo 1985; [3] Čupina, B., Erić, P., Mihajlović, V., Mikić, A. Značaj i uloga međuuseva u održivoj poljoprivredi "Zbornik radova", Sveska 40, 2004; [4] Ilija Komljenović Opšte ratarstvo- slike 2,3.

Slika 2. Tanjiranje siderata od žute lupine

Slika 3. Freziranje siderata

BILJEM PROTIV KARCINOMA

Rak dojke - Dijetetska preventiva

(Prenosimo izvođe iz knjige "Lekovitim biljem protiv karcinoma", autor Momčilo Moci Srećković, Slobomir 2015.)

Mnoga istraživanja navode na zaključak da postoji i veza između ishrane i pojave raka dojke. Rezultati nisu sasvim usaglašeni, ali neki saveti ipak se mogu ponuditi.

-Učešće masnoće u ukupnom broju kalorija unetih ishranom u organizam ne bi trebalo da pređe 30 do 35. odsto. Po nekim autorima valja naročito izbegavati suhomesnate proizvode, masne sireve i čokoladu.

-Svakog dana na jelovniku trebalo bi da bude 250.grama voća (bar dve vrste) i zelenog povrća.

Koristi od toga potvrđena je preko više anketa.

-I tu je važno održavati normalnu telesnu težinu, jer kod gojaznih žena mnogo je viši nivo hormona estrogena u krvi, što povećava opasnost od raka dojke.

Kako sprečiti rak

Čak 80% smrtnih slučajeva koji su posledica oboljenja od raka, moglo bi da se spreči jednostavnim promenama u načinu života. Na osnovu istraživanja veliki broj kancera mogao bi se sprečiti. Istraživači traže putokaz koji će ukazati na koji način da se pobedi rak jedan od najvećih ubica u industrijalizovanim zemljama, gde svaki četvrti čovek oboli od raka, a svaki peti umire od ove bolesti.

Očekuje se u narednom periodu otkriće vakcine protiv hepatitisa B. Ljudi u ranoj mladosti inficirani ovim virusom koji izaziva oboljenje jetre, imaju dve stotine puta više izgleda da obole od primarnih kancera jetre, to bi bilo izbegnuto vakcinisanjem novorođenčadi protiv hepatitisa B.

Najveći uzročnik raka, odgovorno za 30% žrtava raka. Na drugom mestu je alkohol, koji udružen sa duvanom prouzrokuje 39% smrtnih

slučajeva raka.

Zato nikad nije kasno da se prestatne sa pušenjem. Pošto dim cigarete utiče i na rana i na kasne stadijume raka, ostavljanjem duvana se odmah smanjuje rizik od oboljenja.

Način ishrane igra važnu ulogu. Verujem da se pravilnom ishranom može izbeći još 40-50% smrtnih slučajeva koji su posledica raka. Trebalo bi da se u ishrani više koriste ceralije i povrće, a manje životinjske masti i masnoće i masti mlečnih proizvoda. Sigurno je da ne treba koristiti duvan. Treba voditi računa o idealnoj težini jer gojaznost nesumnjivo može da dovede do raka. Ali, dok naučnici pokušavaju da dokuče tajne uzroka raka, rak želuca počinje misterozno da isčezava. Broj slučajeva je opao za 50% tokom poslednje dve decenije i još uvek je u silaznoj liniji. Verujem da je to rezultat neke nesvesne promene u načinu ishrane.

Hrana i rak

Naučnici su utvrdili da ishrana u kojoj neme dovoljno biljnih vlakana i celuloze, kaoi hrana bogata životinjskim mastima, pospešuju pojavu raka debelog creva. Kupus je izvanredna namirnica jer sadrži selenijum koji, po najnovijim otkrićima sprečava pojavu raka debelog creva. Hrana bogata vitaminima A, C i E sprečavaju pojavu raka pluća i drugih organa. Ovi vitamini nalaze se najviše u takozvanom žutom voću (kajsija) i povrću (šargarepi), zatim spanaću, kelju, kupusu i namirnicama životinjskog porekla (punomasnom mleku, jetri i žumancetu).

Po svemu izgleda da neki sastojci hrane sprečavaju pojavu raka, a drugi pogoduju njegovom nastanku.

Prema nekim istraživanjima u Americi, od raka čašće oboljevaju

ljudi koji se hrane mesom, konzervisanim u salamuri ili dimljenim. Zbog toga se i preporučuje ograničavanje potrošnje ovakvih namirnica. I pored svih upozorenja stručnjaka da se u ishrani koristi previše masnoća više od 40. odsto energetskih dnevnih potreba i dalje popunjavamo iz masnoća pretežno životinjskog porekla, tj. mesa, punomasnog mleka i proizvoda od njega.

Moge studije ukazuju na vezu između ishrane bogate masnoćama i raka dojke i debelog creva. Zbog toga se i ističe da je u dosadašnjim istraživanjima najviše osumnjičena masnoća, kao sastavni deo hrane, za izazivanje oboljenja od raka.. U prosečnoj ishrani, sem u ishrani dece, ne bi smelo da više od 30% džu-

la potiče iz masnoća svih vrsta.

Sve vrste raka gornjeg dela probavnog trakta dovode se u mnogim delovima sveta u vezu s velikom potrošnjom alkohola. U Africi se rak jednjaka povezuje s preteranim uživanjem u rakiji od kukuruza. U Normandiji se kod svih odanih pristalica tamo odo-maćila rakija od jabuke (kalvados) uočava povećana sklonost ka ovoj vrsti raka.

Istraživanja u Americi i nekim evropskim zemljama pokazuju da su ljudi koji mnogo piju najčešće pušači, što povećava opasnost od raka usne duplje, jednjaka i grkljana.

Istraživanja ukazuju na činjenicu da je potrebno uživanje u al-

koholu verovatno uzrok oštećenja jetre, koja može da dovede i do raka jetre.

Upozorava se na to da pušenje i preterano uživanje u alkoholu zajednički povećavaju rizik od raka usne duplje, grkljana i jednjaka. To drugim rečima znači: ako pijete umereno, a nemojte uz to još i pušiti.

Postavlja se pitanje: šta se sme jesti? Naučnici su u jednom slazu treba jesti raznovrsnu hranu, izbegavati masti i često konzumiranje pečenog mesa s roštilja, jesti povrće bogato celulozom, voće i zeleno povrće.

Preporuka je: pijte što više čiste vode, a dozvoljeno je i jedna čaša vina dnevno.

Stari recepti Tašci sa pekmezom

Potrebno je: 500 gr brašna, 1 jaje, 2 dl mlake vode, prstohvat soli, 100 gr, pekmeza od šljiva, 100 gr šećera, 100g prezli

Priprema testa: Od brašna, jajeta, mlake vode i malo soli, zamesite testo. Ostavite ga da se odmori barem 15 minuta. Potom čist stolnjak ili radnu površinu dobro pobrašnjavite pa oklagijom razvijete testo što tanje možete.

Isecite nožem ili sekačem po testu pravougaonike. Na svaki pravougaonik stavite pekmez. Potom ga lagano preklopite i prstima lagano pričvrstite testo.

U većoj posudi stavite vodu da proključa, dodajte mrvicu soli i kašiku ulja. Kada voda provri ubacite taške vodeći računa da vam se ne zalepe za dno. Kuvane taške procedite na cediljku. U međuvremenu, na ulju propržite hlebne mrvice (prezlu), ja izdrobim stari hleb da fino zarumeni može i šećera po potrebi. Kuvane i ocedene taške spuštati u mrvicu u šerpu i posipati uprženim mrvicama.

VREMENSKA PROGNOZA ZA OKTOBAR

Miholjsko leto

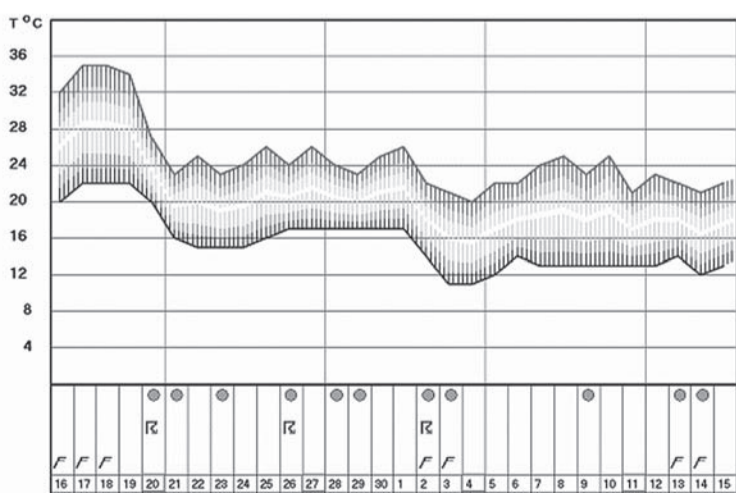
Prema prognozi RHMZ, srednja minimalna temperatura vazduha u oktobru imaće vrednosti u granicama višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost u proseku biti niža za oko 0.2°S u odnosu na višegodišnji prosek.

U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost oktobarske srednje minimalne temperature vazduha od 9.1°S. Srednja maksimalna temperatura vazduha u oktobru biće u granicama višegodišnjeg proseka, sa vrednostima u proseku nižim za

oko 0.4°S u odnosu na višegodišnji prosek.

U Beogradu i široj okolini srednja maksimalna temperatura vazduha tokom oktobra biće oko 18.3°S. Srednja količina padavina tokom oktobra biće u granicama višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku višim i to od 2 mm na severu do 8 mm na jugu Srbije u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja oktobarska količina padavina iznosiće oko 40 mm.

Prognoza vremena do 15. oktobra

ВИШЕ БИ ЗАРАДИО
У ЛИСОВИЉИМА
НА ФАРМИ...

НЕГО НА СВОЈОЈ

Promet roba na Produktnoj berzi

od 14. 9. do 18. 9. 2015.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Rast cene soje
- Rast cene pšenice
- Startovalo trgovanje kukuruzom roda 2015.
- Dešavanja na svetskim berzama

Više nego udvostručen nedeljni robno-berzanski promet, uz zastupljenost svih najbitnijih berzanskih artikala u strukturi istog, osnovna su obeležja prometa na "Produktnoj berzi" u Novom Sadu, u periodu od 14.09.-18.09.2015. U pomenutom periodu ostvaren je promet od 1.194 tone, ukupne vrednosti 41.840.315,00 dinara.

Na tržištu pšenice registrovan je samo jedan berzanski ugovor u količini od 450 tona, po ceni od 20,90 din/kg, sa PDV-om (19,00 din/kg, bez PDV-a). Kako je u pitanju pšenica izvoznog kvaliteta, visokih kvalitativnih performansi, statistički podatak o porastu cene za 4 %, u odnosu na cenu od pre dve nedelje, ipak treba uzeti sa rezervom.

Za razliku od tržišta pšenice, ovonedeljni rast cene soje u zrnu nikako

nije samo puka posledica statističkih pokazatelja. Cena soje je rasla tokom čitave nedelje, da bi dostigla svoj maksimum od 41,50 din/kg, bez PDV-a, a zatim krajem nedelje blago pala na današnjih 41,00 din/kg, bez PDV-a. U okviru prometovanih 175 tona ovog artikla, postignuta je ponderisana nedeljna cena od 45,29 din/kg, sa PDV-om (41,17 din/kg, bez PDV-a), što je za 3,26 % više nego prethodne nedelje.

Ovogodišnji rod kukuruza startovao je sa prometom na robno-berzanskom tržištu. Kako se i očekivalo cena novog roda je znatno niža od poslednje registrovane cene prošlogodišnjeg roda. To znači da je registrovana startna cena "novog" kukuruza, od 17,60 din/kg, sa PDV-om (16,00 din/kg, bez PDV-a), za čitavih 8,57

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Pšenica, rod 2015.	450	20,90	450	20,90	+4,02%
Soja, rod 2015.	225	45,10-45,65	175	45,10-45,65	+3,26%
Suncokret, rod 2015.	500	45,65	500	45,65	-
Semenska pšenica NS-40S i Simonida	24,15	27,50	24,15	27,50	-
Semenska pšenica NS-40S, fco-kupac, odlož. plać. 2 dana	21	28,49	21	28,49	-
Suncokretova sačma 33%	100	28,80	-	-	-
Kukuruz, rod 2014.	100	17,82	-	-	-
Kukuruz, vlaga do 14,5%	500	17,60	-	-	-

PRODEX

Od ove nedelje, u vrednosnoj korpi "PRODEX"-a, počinje da participira kukuruz roda 2015.godine. Kako je njegova cena za 1,30 din/kg, niža nego poslednja registrova-

na cena roda 2014.godine, ne iznenađuje što je ovonedeljna vrednost PRODEX-a, od 206,53 indeksnih poena, za čak 3,53 indeksnih poena niža nego prošlog petka.

% niža nego poslednja zaključena cena "starog". Ozbiljnijeg prometa još uvek nema, zbog činjenice da glavni investitori na ovom tržištu, a to su pre svih izvoznici, ne nalaze kalkulatvnu isplativost izvoza na pomenutom cenovnom nivou, očekujući eventualni dalji pad cene.

Prvi robno-berzanski ugovor kupoprodaje suncokreta novog roda, takođe zauzima posebno mesto u ovonedeljnem izveštaju, kako po obimu, tako i po "solidnoj" postignutoj tržišnoj ceni. Prometovano je 500 tona ove uljarice po ceni od 45,65 din/kg, sa PDV-om (41,50 din/kg, bez PDV-a).

Kako se približava jesen, intenzivira se i tržište semenske pšenice. Registrovan je promet u ukupnoj količini od 45 tona, po prosečnoj ceni od 27,96 din/kg, sa PDV-om (25,42 din/kg, bez PDV-a), što je na približno istom cenovnom nivou kao prethodne nedelje.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP, DECEMBARSKI 2015.

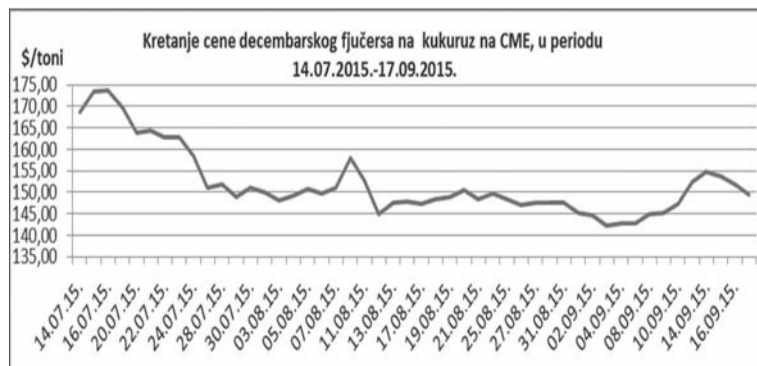
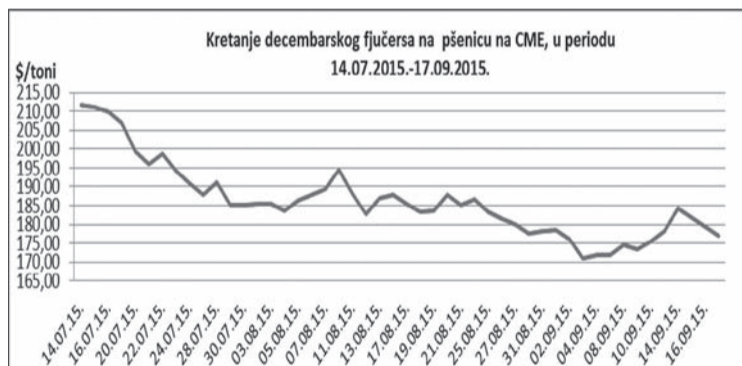
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	178,21 \$/t	184,16 \$/t	181,74 \$/t	179,39 \$/t	176,89 \$/t
Kukuruz	152,36 \$/t	154,88 \$/t	153,69 \$/t	151,96 \$/t	149,44 \$/t

BUDIMPEŠTA

PŠENICA	KUKURUZ
155,34 EUR/t (futures dec 15)	141,80 EUR/t (futures nov 15)

EURONEXT PARIZ

PŠENICA	KUKURUZ
167,00 EUR/t (futures dec 15)	162,50 EUR/t (futures nov 15)

Početak nedelje su izveštaj USDA-a i pad procene stanja useva u SAD-u uticali na rast cena fjučersa na žitnice. Nakon prvobitnog

skoka, očekivanja oko novog sastanka Fed-a, kao i bojaz oko stanja ekonomija Kine i drugih zemalja u razvoju su pogurali cene na dole.

Decembarski fjučers na kukuruz je u odnosu na kraj prošle nedelje poskupeo za 1,44%, dok je cena fjučersa na pšenicu viša za 0,71%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP

	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno, nov 15	321,22 \$/t	324,89 \$/t	326,66 \$/t	326,00 \$/t	324,97 \$/t
Sojina sačma, okt 15	310,90 \$/t	312,70 \$/t	318,60 \$/t	316,30 \$/t	313,20 \$/t

Ekonomski dešavanja na tržištima u razvoju, a pre svega u Kini, kao velikom uvozniku roba iz soja kompleksa, predstavlja značajan činilac na ovom tr-

žištu. Usporavanje ekonomije Kine, odnosno lošije prognoze su poslednjih nekoliko dan obarale cene, kao i bolje procene prinosa u Americi od očekivanih. Cena soje

sa novembarskom isporukom je u odnosu na kraj prošle nedelje viša za 1,81%, a cena sojine sačme sa isporukom u oktobru +0,58%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

Na berzi u Budimpešti pšenica sa decembarskom isporukom je poskupela za 1,64%, a kukuruz za 0,50%, posmatrano u evropskoj valuti. Pšeaica je u Parizu prometovana po nižoj ceni za 1,33%, a kukuruz za 0,92% niže nego na kraju prošle nedelje.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

Limagrain d.o.o.

SPONZOR

Francuski hibridi kukuruza i suncokreta

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivjvodic@limagrain.com
www.limagrain.rs

VOĆE 14.9.2015. - 21.9.2015.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	170.00	170.00	170.00	rast	vrlo slaba
2	Banana (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	115.00	125.00	120.00	bez promene	dobra
3	Borovnica (sve sorte)	Domaće	kg	950.00	1000.00	950.00	rast	vrlo slaba
4	Breskva (sve sorte)	Domaće	kg	50.00	70.00	50.00	pad	dobra
5	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	180.00	200.00	180.00	bez promene	vrlo slaba
6	Grožđe (belo Afuz Ali)	Domaće	kg	70.00	75.00	75.00	-	slaba
7	Grožđe (belo Italija)	Domaće	kg	75.00	90.00	75.00	rast	dobra
8	Grožđe (belo Smederevka)	Domaće	kg	50.00	50.00	50.00	-	vrlo slaba
9	Grožđe (belo ostale)	Domaće	kg	70.00	80.00	75.00	rast	dobra
10	Grožđe (crno Hamburg)	Domaće	kg	70.00	90.00	75.00	bez promene	dobra
11	Grožđe (crno ostale)	Domaće	kg	75.00	85.00	80.00	rast	dobra
12	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	40.00	50.00	45.00	pad	prosečna
13	Jabuka (Delišes ruž.)	Domaće	kg	50.00	60.00	60.00	pad	slaba
14	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	50.00	60.00	60.00	bez promene	slaba
15	Jabuka (Gloster)	Domaće	kg	35.00	45.00	45.00	pad	vrlo slaba
16	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	45.00	65.00	60.00	bez promene	prosečna
17	Jabuka (Jonagold)	Domaće	kg	45.00	50.00	50.00	-	prosečna
18	Jabuka (Melrouz)	Domaće	kg	35.00	45.00	40.00	-	vrlo slaba
19	Jabuka (Mucu)	Domaće	kg	40.00	50.00	45.00	pad	prosečna
20	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	40.00	60.00	50.00	bez promene	slaba
21	Kivi (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	130.00	130.00	130.00	-	vrlo slaba
22	Kivi (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	200.00	200.00	bez promene	vrlo slaba
23	Kruška (Viljamovka)	Domaće	kg	75.00	80.00	80.00	rast	prosečna
24	Kruška (Viljamovka)	Domaće	kg	90.00	100.00	100.00	-	slaba

POVRĆE 14.9.2015. - 21.9.2015.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	12.00	15.00	15.00	pad	slaba
2	Boranija (šarena)	Domaće	kg	70.00	80.00	80.00	pad	slaba
3	Boranija (žuta)	Domaće	kg	80.00	100.00	100.00	bez promene	slaba
4	Brokola (sve sorte)	Domaće	kg	150.00	250.00	180.00	rast	vrlo slaba
5	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	70.00	70.00	bez promene	prosečna
6	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	25.00	30.00	25.00	bez promene	slaba
7	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	150.00	180.00	150.00	rast	vrlo slaba
8	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	80.00	70.00	bez promene	vrlo slaba
9	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	45.00	45.00	45.00	bez promene	dobra
10	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	30.00	40.00	35.00	bez promene	dobra
11	Krompir (beli)	Domaće	kg	30.00	35.00	33.00	bez promene	dobra
12	Krompir (crveni)	Domaće	kg	30.00	35.00	32.00	bez promene	dobra
13	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	25.00	35.00	30.00	rast	prosečna
14	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	250.00	300.00	300.00	rast	dobra
15	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	25.00	30.00	30.00	bez promene	dobra
16	Paprika (Babura)	Domaće	kg	50.00	70.00	65.00	rast	dobra
17	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	130.00	180.00	170.00	bez promene	prosečna
18	Paprika (ostala)	Domaće	kg	60.00	80.00	70.00	bez promene	dobra
19	Paprika (šilja)	Domaće	kg	50.00	65.00	55.00	pad	dobra
20	Paradajz (chery)	Uvoz(uvoz)	kg	300.00	300.00	300.00	bez promene	vrlo slaba
21	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	80.00	65.00	pad	prosečna
22	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	40.00	55.00	50.00	pad	dobra
23	Pasulj (beli gradištanac)	Uvoz(uvoz)	kg	180.00	200.00	200.00	bez promene	prosečna
24	Pasulj (beli tetovac)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	200.00	200.00	bez promene	prosečna
25	Pasulj (beli)	Domaće	kg	160.00	180.00	180.00	pad	prosečna

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Kikinda

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Domaće	kg	17.00	18.00	17.00	bez promene	slaba

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	27.00	25.00	bez promene	dobra
2	Lucerkino brašno (min 15% proteina)	džak 25kg	Domaće	kg	40.00	50.00	45.00	bez promene	slaba
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	27.00	25.00	bez promene	dobra
4	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	75.00	90.00	80.00	bez promene	prosečna
5	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	bez promene	dobra

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	22.00	25.00	24.00	bez promene	dobra
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	18.00	20.00	19.00	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	26.00	25.00	bez promene	slaba
4	Sojino zrno	džak 50kg	Domaće	kg	40.00	50.00	45.00	bez promene	prosečna
5	Stočni ječam	džak 50kg	Domaće	kg	26.00	28.00	27.00	bez promene	prosečna
6	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	17.00	19.00	18.00	bez promene	dobra

SILOS Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	15.00	17.00	16.00	bez promene	dobra

CENE ŽIVE STOKE

Mesto prikupljanja cena: Sremska Mitrovica - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Bikovi	>500kg	HF	200.00	240.00	230.00	-	dobra
2	Bikovi	>500kg	SM	240.00	260.00	255.00	-	dobra
3	Dviske	sve težine	sve rase	150.00	180.00	160.00	-	dobra
4	Jagnjad	sve težine	sve rase	270.00	280.00	280.00	-	dobra
5	Jarad	sve težine	sve rase			200.00	-	dobra
6	Junad	<=300kg	HF	200.00	240.00	220.00	-	dobra
7	Junad	<=300kg	SM	240.00	270.00	250.00	-	dobra
8	Junad	350-480kg	sve rase	200.00	260.00	230.00	-	dobra

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Mesto prikupljanja cena: Sremski okrug - klanica

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Krave za klanje	sve težine	HF	100.00	130.00	120.00	-	dobra
2	Krave za klanje	sve težine	SM	120.00	170.00	150.00	-	dobra
3	Krmače za klanje	>130kg	sve rase	110.00	115.00	110.00	-	dobra
4	Ovca	sve težine	sve rase			120.00	-	dobra

REPORTER „SREMSKE POLJOPRIVREDE“ NA POLJOPRIVREDNOM SAJMU U GORNJOJ RADGONI

Mladost, investicije i razvoj

Na poljoprivrednom Sajmu u Gornjoj Radgoni na 70.000 kvadratnih metara sajamskog prostora predstavilo se 1.785 izlagača iz 30 zemalja - Slovenci inostrano hvale, ali uglavnom kupuju domaću robu - Vojvodina se predstavila kroz bogatstvo različitosti

Privrednu saradnju Srbije i Slovenije karakteriše stalno unapređenje međusobnih odnosa. Ukupna robna razmena Srbije i Slovenije u 2014. godini iznosila je 1032,7 miliona dolara. Od toga izvoz Srbije u Sloveniju bio je 471,1 miliona dolara, a uvoz iz Slovenije je 561,6 miliona dolara. Slična kretanja beleže se i u ovoj godini. Cilj Srbije je da na nivo ekonomskih odnosa stigne političke koji su na višem nivou, ali i da se poveća izvoz! To će se postići kada se narednih godina otvori srpski hiper market u ovoj državi. Uzimajući u obzir položaj privreda Srbije i Slovenije, realno je u narednom periodu očekivati povećanje i unapređenje međusobne privredne saradnje i realizacije zajedničkih projekata i proizvodnje namenjene tržištima Ruske Federacije, Belorusije i Kazahstana, gde Srbija ima sporazume o slobodnoj trgovini. Dosta se očekuje i od Srpsko - slovenačkog poslovnog kluba sa sedištem u Ljubljani, koji treba da pruži dodatne informacije o slovenačkom tržištu i da bude u funkciji promocije srpske privrede i jačanja ukupne ekonomske saradnje između dve zemlje. Karakteristika Sajma „Agra“ u Gornjoj Radgoni je da Slovenci inostrane proizvode hvale, ali da ponajviše kupuju domaću robu. Dve zemlje, Slovenija i Srbija, danas ponajviše saradjuju u proizvodnji hrane i prehrambenoj industriji. Slovenački investitori u Srbiju su investirali milion evra, pa su po tom ulaganju osma zemlja. Značajan doprinos tome daju međunarodni poljoprivredni sajmovi u Novom Sadu i Gornjoj Radgoni.

To se videlo i na nedavno održanom 53. Međunarodnom poljoprivrednom sajmu „Agra“ u Gornjoj Radgoni. Ovaj nekada mali regionalni agrarni sajam danas je prerastao u najznačajniju agrarnu manifestaciju u ovom delu Evrope. On je za deceniju i po od malog lokalnog sajma prerastao u giganta u ovom delu Evrope, a po broju učesnika gotovo da se izjednačio sa novosadskom sajamskom agrarnom priredbom. Potvrda toga je da se na 70.000 kvadratnih metara sajamskog prostora predstavilo rekordnih 1.785 izlagača iz 30 zemalja! Po prvi put svoj izložbeni prostor imala je i Republika Srbija, a Pokrajinska vlada već tradicionalno na ovom sajmu ima svoj štand na kome promovise privredu i kulturu Pokrajine kroz projekat „Bo-

Detalj sa sajma

Podmladak

gatstvo različitosti“. Posetioци sajma, njih više od 131.000, imali su priliku da vide novitete iz svih oblasti poljoprivredne proizvodnje, a najveći izložbeni prostor tradicionalno je pripao savremenoj poljoprivrednoj mehanizaciji. Po rečima prof dr **Jana Turana**, sa novosadskog Poljoprivrednog fakulteta, bila je ovo prilika da se vidi šta sve proizvođači mehanizacije iz celog sveta nude poljoprivrednicima, posebno malom privatnom sektoru. To je privuklo pažnju više hiljada posetilaca, posebno seljaka iz svih delova Srbije. Jer, po njihovim rečima mehanizacija u Srbiji je punoletna, potrebna je obnova, pa se ovde videlo – šta se može kupiti za agrarno područje Srbije. Pokrajinski sekretar za privredu **Miroslav Vasin** ističe da u Vojvodini u ovom momentu rade 34 slovena-

ke kompanije koje zapošljavaju više od 7.000 radnika. Da su privrednici iz Vojvodine zainteresovani za tržište Slovenije ukazuje i činjenica da je i na sajmu u Celju učestvovalo 28 njenih firmi! Po rečima **Miroslava Nikića**, iz vojvodanskog sekretarijata za privredu, privrednici iz ove pokrajine, tradicionalno učestvuju na sajmu u Gornjoj Radgoni, a posetiocima se nudilo najbolje iz Vojvodine. Na zajedničkom štandu, koji su podržali Vlada Vojvodine i Privredna komora Vojvodine, nastupilo je 26 kompanija iz Pokrajine. Posebnu pažnju privukao je „Futoški kupus“ i Klasteri panonskih pčela i mnoge druge firme.

O privrednoj saradnji dve države govori i činjenica da je „Perutnina“ iz Ptuja u gradnju farme živine u Vajskoj investirala 1,3 miliona evra. Ova investicija je značajna što upošljava više desetina radnika sa ovog područja, zatim troši sirovine iz regiona, a kasnije te proizvode i izvozi. Primer dobre saradnje sa privredom Srbije ima i Mlekara „Celega“ u Celju koja saradjuje sa Mlekaram u Nišu. Celjska mlekara ima i tradiciju dugu sedam decenija, a do 1995. godine je bila u društvenom vlasništvu. Tada su dobro organizovani farmeri od države u Sloveniji dobili besplatno 45 odsto akcija i tako stekli pravo da učestvuju u upravljanju tog mlečnog giganta. Posle toga sami farmeri su odlučili da po jedan tadašnji slovenački tolar od dobijene cene za prodatu litru mleka uložu u dalju kupovinu mlekarne. Za tri godine su uspeli da otkupe još 29 odsto akcija pa su stekli ukupno 74 odsto vrednosnih papira mlekarne. Među novim vlasnicima su članovi 17 zemljoradničkih zadruga. Tako je mlekarica postala i najveći slovenački kapacitet u vlasništvu primarnih proizvođača. Vlasnici su tad na prvo mesto stavili otkup svih ponudjenih količina mleka, pa redovnu isplatu, ulaganje u razvoj, a tek potom – profit. Da smo uspeli u tome najbolje govori činjenica da su udvostručili otkup, a to znači da sada od stočara otkupljujemo 90 miliona litara mleka godišnje. Po rečima **Darje Teržan**, direktorice marketinga u mlekarici, sada 1.200 stočara, sa prosekom od oko 60 krava po farmi, svakog drugog dana mlekarici isporučuje sa farme po 265 do 285 litara mleka po cenama koje su tokom poslednje četiri godine

Veliki broj posetilaca

Slovenija u brojkama

Slovenija zauzima 20.273 kvadratna kilometra površine, ima i 46,6 kilometara morske obale, i ima blizu 2,1 miliona stanovnika. Za prvih devet meseci 2014. godine Slovenija je ostvarila bruto domaći proizvod u vrednosti od 27,7 milijardi evra, dok je bruto domaći proizvod po stanovniku veći od 20.000 evra. Za 11 meseci 2014. godine izvoz iz Slovenije bio je vredan blizu 22 milijar-

de, a uvoz 20 milijardi evra, pa je ostvaren i suficit od 1,2 milijarde evra. Prosečna plata je veća od 1.000 evra mesečno za 913.400 zaposlenih. Nezaposlenih je 9,3 odsto.

Za devet meseci prošle godine strane investicije u Sloveniji iznosile su 7,93 milijarde evra, a investicije Slovenije u svetu 3,58 milijardi evra, od čega je jedna milijarda investirana u Srbiju.

na uvoz mleka iz zemalja Evropske unije. Ono što je sada aktuelno je i nova poljoprivredna politika Evropske unije, pa je ukazano da na ovom polju do 2020. godine suštinskih promena neće biti. Tako se moglo čuti da je nova tendencija slovenačke agrarne politike usmerena na podmladivanje poljoprivrednih gazdinstava i u tom cilju obezbedjene su i povoljnosti za poljoprivrednike do 40 godina starosti. Jedna od njih odnosi se na uvećanje subvencija toj kategoriji za 25 odsto.

Inače, po rezultatima, ovo će biti jedna od boljih agrarnih godina u Sloveniji. Suša, na slovenačkim poljima nije uzela danak, tako da su prinosi pšenice i kukuruza, malte ne rekordni. Po rečima Židana, mnogo se očekuje od sektora vinogradarstva i vinarstva. Jer, u Sloveniji se vinogradi nalaze na oko 20.000 hektara. Kada je reč o razvoju, prednost dajemo mladima, a starce šaljemo u penziju.

Inače, Slovenija od 1. januara 2015. godine ima novu poljoprivrednu politiku i imamo novi program ruralnog razvoja. Za vreme od sedam godina utrošićemo 950 miliona evra za neposredna plaćanja i osnovne subvencije. To je negde oko 138 miliona evra godišnje. To je i značajan novac jer dolazi iz evropske kase, naveo je Židan.

Miran Mate, zadužen za odnose s javnošću Sajma u Gornjoj Radgoni ističe da je trend slovenačke poljoprivrede i održive privrede usmeren na dalju integraciju na međunarodnom poslovnom prostoru, a što su pokazale i izložbe na ovogodišnjoj sajamskoj priredbi.

B. Gulan

Vojvodani na sajmu

Svetski dan pčela

Među brojnim inicijativama slovenačkog ministarstva poljoprivrede, ističemo jednu koja treba da se upiše u kalendar globalnih agrarnih dešavanja u svetu, ističe ministar **Dejan Židan**. Naime, Slovenija se zdušno zalaže da Ujedinjene nacije 20. maj proglaše Svetskim danom pčela.

- Bez pčela nema života. Kako bismo zaštitili pčele važno je

da svi znaju koliko su one važne za život i opstanak čoveka. Zato predlažemo da 20 maj bude Svetski dan pčela - rekao je Židan.

Ovaj datum predložen je jer je u maju na severnoj polulopti najbujniji razvoj pčela. Osim toga, kako je pojasnio Židan, 20. maja se rodio Anton Janša (1734-1773), začetnik i učitelj modernog pčelarstva na ovim prostorima.

